

INFORMATOR DOTYCZĄCY PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE



To informator dzięki, któremu poznasz czym jest przemoc i jakie przybiera formy, a także jak jej przeciwdziałać. Zapoznasz się z bazą teleadresową instytucji przeciwdziałających zjawisku przemocy na terenie Nowego Dworu Gdańskiego.

***Informator został opracowany przez członków Zespołu
Interdyscyplinarnego działającego przy Miejsko-Gminnym Ośrodku
Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Gdańskim.***

Nowy Dwór Gdański 2017r.

Polska Deklaracja w Sprawie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie:

- **KAŻDY CZŁOWIEK** ma prawo do życia w środowisku rodzinnym, wolnym od przemocy, która jest naruszeniem praw i dóbr osobistych
- **CZŁOWIEK** doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany
- **DZIECI I MŁODZIEŻ** mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić
- **KAŻDY CZŁOWIEK** doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszania jego godności osobistej
- **KAŻDY CZŁOWIEK** ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą
- **KAŻDY CZŁOWIEK** ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- **KAŻDY CZŁOWIEK** ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie

Deklaracja przyjęta w grudniu 1995 roku na II Ogólnopolskiej Konferencji na temat Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Spis treści:

Wstęp

I. Zjawisko przemocy w rodzinie

1. Definicja przemocy
2. Formy przemocy
3. Cykl i fazy przemocy w rodzinie

II. Psychologiczna strona ofiary i sprawcy przemocy

1. Psychologia ofiar przemocy
2. Psychologia sprawcy przemocy
3. Dynamika interakcji między ofiarą i sprawcą przemocy domowej

III. Mity i stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie

IV Konflikt a przemoc

V. Dziecko wobec przemocy

1. Formy przemocy wobec dzieci i ich rozpoznawanie
2. Dzieci będące świadkami przemocy domowej
3. Strategie przyjmowania przez dzieci doświadczające przemocy domowej

VI. Prawo a przemoc w rodzinie

VII. Procedura „Niebieskiej Karty”

1. Obowiązki funkcjonariusza policji
2. Obowiązki pracownika socjalnego
3. Obowiązki przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
4. Obowiązki przedstawiciela ochrony zdrowia
5. Obowiązki przedstawiciela oświaty

VIII. Jak i gdzie szukać pomocy

1. Dane adresowe instytucji działających na terenie Nowego Dworu Gdańskiego
2. Infolinie
3. Strony internetowe

XI. Wzory wniosków i pism procesowych

Wstęp

Przemoc wobec osób najbliższych, w tym dzieci jest przestępstwem i poważnym problemem społecznym.

Przemoc narusza podstawowe prawa człowieka i prawa dziecka, w tym bardzo często prawo do zdrowia i życia.

Informator skierowany jest do osób, które dotknięte zostały przemocą w rodzinie, w tym przede wszystkim do osób doświadczających przemocy oraz osób, które stosują zachowania przemocowe wobec najbliższych, a także do specjalistów zajmujących się pomaganiem w sytuacji przemocy. Głównym zadaniem informatora jest odpowiedź na pytanie czym jest przemoc w rodzinie, jakie formy przybiera, jak się przed nią obronić oraz gdzie uzyskać pomoc.

Zarówno osoba doświadczająca przemocy, jak i ta, która zachowania agresywne wobec najbliższych stosuje ma prawo do uzyskania adekwatnej pomocy mającej na celu zaprzestanie używania przemocy. Informator zawiera ponadto dane teleadresowe placówek świadczących wskazaną pomoc na terenie Nowego Dworu Gdańskiego oraz przykładowe druki pomocne w sytuacji przemocy w rodzinie.

Informacje te posłużą również przedstawicielom instytucji pomagających rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy, by kompleksowo i interdyscyplinarnie pomóc osobie pokrzywdzonej i sprawcy przemocy.

Informator skierowany jest również do mieszkańców Nowego Dworu Gdańskiego, aby uwrażliwić ich na krzywdę innych oraz uświadomić, że przemoc jest przestępstwem ściganym przez prawo, niezależnie od tego jaką przybiera formę.

Profilaktyka i przeciwdziałanie przemocy winne iść w parze z wrażliwością społeczną. Zarówno osoby doświadczające przemocy jak i świadkowie winni składać zawiadomienia do odpowiednich służb.

Dzięki temu możliwe jest wyeliminowanie zjawiska przemocy, poprawa funkcjonowania i zmiana życia osób jej doświadczających.

Rozdział I

Zjawisko przemocy w rodzinie

1. DEFINICJA PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie jest definiowana wg art. 2, pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015r, poz. 1390) jako wszystkie jednorazowe lub powtarzające się działania lub zaniechania osoby najbliższej wspólnie gospodarującej lub zamieszkującej, zmuszające do podejmowania zachowań wbrew woli pozostałych członków rodziny, przede wszystkim narażające ich na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające godność i nietykalność cielesną, wolność w tym również seksualną, powodujące szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym, wywołujące cierpienia i krzywdy moralne.

To także wykorzystanie swojej przewagi nad drugim człowiekiem (fizycznej, emocjonalnej, społecznej, duchowej). Mamy z nią do czynienia wówczas, gdy osoba słabsza (doznająca przemocy) poddana jest przez dłuższy czas negatywnym działaniom osoby lub grupy osób silniejszych (sprawcy przemocy).

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy. Wyróżnia się przemoc czynną i bierną.

O **przemocy czynnej** mówimy w sytuacjach, gdy osoba stosująca przemoc skieruje gniew wprost na otaczającą ją osobę, powodując krzywdę psychiczną, fizyczną lub seksualną.

Natomiast o **przemocy biernej** mówimy w kontekście zaniedbania fizycznego, emocjonalnego, seksualnego lub ekonomicznego. Wówczas gniew osoby stosującej przemoc przejawia się w braku zainteresowania lub w unikaniu interakcji z drugą osobą.

2. FORMY PRZEMOCY

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- **Przemoc fizyczną**- obejmującą każde zachowanie wiążące się z zadawaniem bólu fizycznego, powodujące uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia a nawet pozbawianie życia.

Przykłady: bicie, szturchanie, policzkowanie, popychanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, wykręcanie rąk, kopanie, zadawanie ran, odmawianie koniecznej pomocy medycznej, pozbawianie jedzenia, picia, snu, zmuszanie do zażywania alkoholu, narkotyków.

- **Przemoc seksualną** którą określa się, każde zachowanie podejmowane w celu zmuszenia osoby do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych, a także deprecjonowanie jej seksualności, wymuszanie podejmowania zachowań o charakterze seksualnym z osobami trzecimi.

Przykłady: obmacywanie, zmuszanie do uprawiania nieakceptowanych form współżycia (seks oralny, analny, sodomia, sadomasochizm), poniżanie i wyśmiewanie preferencji seksualnych, gwałt.

- **Przemoc psychiczną** obejmuje zachowanie mające na celu niszczenie poczucia własnej wartości u osoby, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.

Przykłady: ciągłe krytykowanie, poniżanie w obecności innych, szydzenie, grożenie, upokarzanie, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie, grożenie odebraniem dzieci, izolowanie od rodziny i ograniczanie kontaktu z bliskimi, zabranianie opuszczania domu.

- **Przemoc ekonomiczną** stanowiąca zachowanie, którego celem jest ekonomiczne zniewolenie osoby i całkowite uzależnienie jej od sprawcy. Bezprawne finansowe wykorzystanie i/lub kontrolowanie środków niezbędnych do utrzymania ekonomicznej niezależności.

Przykłady: zabieranie wynagrodzenia, kart kredytowych, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, niszczenie rzeczy osobistych, niezaspakajanie potrzeb materialnych, kontrolowanie wydatków, ukrywanie informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie do podpisywania zobowiązań finansowych (kredyt, pożyczka).

Osobą doznającą przemocy w rodzinie może być każdy w tym:

- współmałżonek, partner w związku nieformalnym
- dziecko
- osoba niepełnosprawna
- osoba starsza

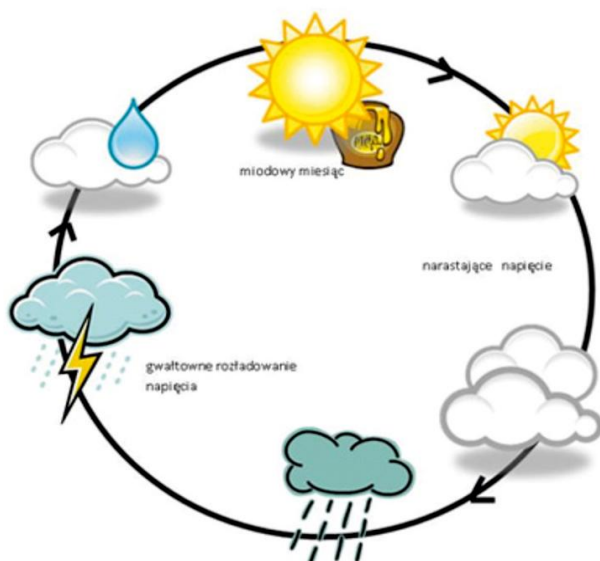
UWAGA: różne formy złego traktowania występują łącznie w różnych postaciach i konfiguracjach. Akty przemocy mogą dotyczyć jednorazowego incydentu, jednakże w większości przypadków utrzymują się przez długi czas w różnej formie i o różnym stopniu natężenia.

Ponadto o przemocy mówimy, gdy działanie osoby stosującej przemoc określa:

- **Intencjonalność** – przemoc nie jest przypadkowa. Agresor chce przejąć kontrolę i władzę nad drugą osobą.
- **Dysproporcja siły** – osoba stosująca przemoc ma widoczną przewagę (fizyczną, psychiczną, materialną itp.) nad osobą, która staje się jego ofiarą. Każdy kolejny atak pogłębia dysproporcję.
- **Naruszanie godności i praw** – sprawca poniża, ośmiesza, pozbawia praw, przejmuje kontrolę nad drugą osobą.
- **Powodowanie cierpienia i bólu** – osoby doświadczające przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W efekcie wieloletniej przemocy osoby te mogą dojść do błędnego przekonania, że na to zasługują.

3. CYKL I FAZY PRZEMOCY

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym, znacznie częściej jest procesem o długiej nawet kilkunastoletniej historii, ma tendencje do powtarzania się według zauważanej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz



I Faza narastającego napięcia charakteryzuje się stopniowaniem przemocy sprawcy w stosunku do ofiary w coraz bardziej gwałtowny sposób. Ofiara stara się zaspokoić oczekiwania oprawcy, chce naprawić zły humor partnera, realizuje jego polecenia. Kiedy satysfakcja nie zostaje osiągnięta pomimo realizacji wszelkich obowiązków pokłady agresji sprawcy przybierają coraz ostrzejszych form. Najczęściej irytacja sprawcy a bezsilność i narastające napięcie pokrzywdzonego wywołuje awanturę.

Fazę narastającego napięcia wyraża:

1. Ciągłe napięcie i porytowanie partnera
2. Nieustające awantury
3. Wzmóżona ilość substancji uzależniających (alkohol, narkotyki)
4. Prowokacje ze strony partnera
5. Złe fizyczne i psychiczne samopoczucie ofiary.

II Faza gwałtownej przemocy charakteryzuje się brakiem kontroli u sprawcy nad własnymi emocjami. Wobec tego, wybuch drastycznych form przemocy spowodowany jest najczęściej mało istotnymi przyczynami. Ofiara najczęściej pozostaje w stanie szoku, niezrozumienia, osłabienia, rezygnacji i przerażenia.

Faza gwałtownej przemocy charakteryzuje się:

1. Gwałtowność, ataki szału
2. Używanie przemocy fizycznej
3. Bezradność, ból, szok poszkodowanego
4. Uczucie wstydu i przerażenia strony poszkodowanej.

III Faza miódowego miesiąca to faza odmiany. Sprawca uświadamia sobie, że postąpił zbyt ostro. Chcąc się zrehabilitować w oczach ofiary, dokonuje u siebie chwilowej zmiany. Najczęściej przeprasza, wykazuje żal i skruchę, przynosi prezenty.

Pojawiają się również sformułowania w stylu: „to się już nigdy nie powtórzy”, „zapomnijmy o tym co już minęło”. W tej fazie ofiara nabiera znowu sił i odwagi, zaczyna wierzyć w obietnice i prawdziwość zachowania sprawcy. Często nawet czuje się szczęśliwa i zapomina o wyrządzonej krzywdzie, przynajmniej do wystąpienia ponownego pierwszej fazy.

Faza miodowego miesiąca charakteryzuje się:

1. Żal i skrucha sprawcy, zapewnienia o zmianie na lepsze
2. Poszukiwania uzasadnienia popełnionych czynów
3. Diametralna zmiana ze sprawcy- kwiaty, czułości, rozmowy, zapewnienia o lepszą przyszłość

Fazy te trwają nieraz po kilkanaście lat, ofiara pozostaje w swoistego rodzaju pułapce czasowej i emocjonalnej, przechodząc do fazy do fazy powtarzając cały cykl od początku.

Rozdział II

Psychologiczna strona ofiary i sprawcy przemocy

1. Psychologia ofiar przemocy

Ofiary przemocy domowej doświadczają lęku, cierpienia, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Ich ciało i psychika doznają zarówno ostrych urazów jak i podlegają procesowi niszczącego i rozciągniętego w czasie stresu i zagrożenia.

U ofiar przemocy domowej rozpoznaje się specyficzną kategorię zaburzeń emocjonalnych. Jest to **zespół zaburzeń stresu pourazowego** (*post traumatic stress disorder - PTSD*). Zaburzenie to zostało pierwotnie rozpoznane u żołnierzy doświadczających urazów emocjonalnych w czasie wojny oraz u ofiar katastrof i u zakładników porwanych przez terrorystów. Do jego podstawowych objawów zalicza się bolesne powracanie śladów doświadczeń urazowych, przeżywanie specyficznego paraliżu emocjonalnego i unikanie tego co przypomina uraz, a także stany hiperpobudzenia. Mimo upływu czasu od raniących sytuacji pojawiają się koszmary senne i bezsenność, wstrząsające wspomnienia i wizje na jawie, niezrozumiałe i bolesne stany emocjonalne i somatyczne. Ofiara czuje, jakby jej uczucia znajdowały się w stanie zamrożenia lub związania. Towarzyszy temu gotowość do nagłego pojawiania się reakcji ucieczki lub walki, bez sytuacyjnego uzasadnienia. Obawia się, że zwariowała, nie rozumie tego, co z nią się dzieje.

Gdy zaburzenia takie pojawiają się u osób, które przeżyły jednorazowe lub zakończone doświadczenia traumatyczne, odpowiednia pomoc terapeutyczna może przyczynić się do złagodzenia i wycofania tych objawów. Ofiary przemocy domowej niestety są wielokrotnie narażone na takie zranienia i często dzieje się to w chwilach, gdy nasilają się objawy PTSD spowodowanego poprzednimi aktami przemocy. Zaburzenie to osłabia poważnie siły ofiar przemocy i objawy mogą osiągać większe nasilenie niż u innych osób.

U ofiar przemocy domowej, u których występuje zespół zaburzeń stresu pourazowego i które wielokrotnie ulegają intensywnej przemocy psychicznej, często rozwija się **proces wiktylizacji**, który w sposób degradujący zmienia poczucie tożsamości maltretowanej osoby. Powtarzająca się przemoc burzy utrwalaony obraz życia i własnej osoby, na którym opierała się dotychczasowa egzystencja. Maltretowana osoba traci podstawowe poczucie bezpieczeństwa, zaufanie do

siebie, zaczyna źle o sobie myśleć, . Często czuje się jak małe dziecko i pragnie wycofywać się z normalnego życia i odizolowywać od innych.

U części ofiar przemocy pojawiają się **wtórne zranienia**, spowodowane niewłaściwymi reakcjami ich otoczenia społecznego. Członkowie rodziny lub inne osoby z powodu ignorancji, zmęczenia lub bezradności zachowują się w sposób, który dodatkowo uszkadza maltretowaną osobę. Przejawia się to w formie niewiary w to, co osoba krzywdzona mówi, w pomniejszaniu tragizmu i ważności raniących doświadczeń, obwinianiu jej lub naznaczaniu negatywnymi określeniami. Czasem odmawiają pomocy lub sugerują, że ofiara chce uzyskać nieuzasadnione korzyści ze swojej krzywdy.

Pod wpływem podobnych zjawisk i powtarzania się aktów przemocy oraz na skutek małej skuteczności radzenia sobie z urazami, krzywdzona osoba zaczyna przystosowywać się na stałe do roli ofiary i przestaje się bronić. Zaczyna myśleć o sobie i o swoim życiu tak, jakby bycie ofiarą było jej nieuchronnym przeznaczeniem do końca życia. Staje się nietolerancyjna dla własnych słabości i błędów, obwinia się i odmawia sobie podstawowych praw ludzkich, przestaje oczekiwać poprawy swojej sytuacji. Traci nadzieję i poczucie godności. Czasem w odruchu rozpaczony podejmuje zamach na swoje życie lub na życie sprawcy. Oczywiście tylko u części ofiar proces wiktyimizacji osiąga ten ostatni etap. Na ogół nie wiemy, jak często się to dzieje, ponieważ osoby w tym stanie nie szukają już pomocy.

Bywają chwile, gdy kobieta jest na tyle zrozpaczona, że zaczyna się przygotowywać wewnątrz do wyrwania z pułapki i odejścia. Sprawca przemocy nieraz wyczuwa tę gotowość i reaguje chwilową zmianą swego postępowania. Okazuje czułość, kupuje prezenty, staje się pobłażliwy, czasem przeprasza. W miejsce lęku i rozpaczony u kobiety pojawia się nadzieja, że wszystko się zmieni, więc rezygnuje z ucieczki i postanawia dalej starać się o utrzymanie związku¹.

2. Psychologia sprawcy przemocy

Badania prowadzone wśród osób, które stosują przemoc wobec najbliższych jednoznacznie pokazują, że nie ma jednolitego portretu (jednego typu) sprawcy przemocy w rodzinie. Udało się jednak wyodrębnić u sprawców przemocy pewne cechy wspólne, które posiadają oni w stopniu większym niż osoby, które nie krzywdzą członków swojej rodziny.

Wiele osób, które w swoim dorosłym życiu stosują przemoc – **doznawało jej w dzieciństwie**. Niektórzy z nich to ofiary ostrej przemocy fizycznej (bicie, celowe oparzenia, głodzenie), psychicznej (wyzwiska, straszenie, grożenie, szantaż, zamykanie w ciemnych, zimnych pomieszczeniach), seksualnej czy skrajnego zaniedbania. Wśród sprawców przemocy są także osoby, które w dzieciństwie były świadkami przemocy – same nie były krzywdzone, ale widzieli jak ojciec znęca się nad matką, jak matka bije ich młodsze rodzeństwo, itp. Wśród sprawców przemocy jest także spora grupa osób, które nigdy nie doznały przemocy wewnątrzrodzinnej, nie były ani jej ofiarami ani świadkami, a mimo to stosują przemoc wobec członków swojej rodziny.

¹ <http://www.psychologia.edu.pl/czytelnia/50-artykuly/712-psychologiczne-aspekty-przemocy-domowej.html>

Przemoc wynikać może z systemu przekonań i może być narzędziem do narzucania swoich poglądów i przekonań. Wielu sprawców przemocy uważa, że władza, dominacja i kontrola w relacjach rodzinnych to nieodłączny element funkcjonowania mężczyzny, co gwarantuje mu uprzywilejowaną pozycję. W związku z powyższym naturalne wydaje się im oczekiwanie, że to zdanie mężczyzny będzie najważniejsze „bo przecież żona i dzieci nic nie rozumieją, nic nie wiedzą o życiu”, „bo to ja – mąż i ojciec - zarabiam na dom i ich wszystkich utrzymuję”, „bo każdy w rodzinie powinien znać swoje miejsce”. Niektórzy mężczyźni stosujący przemoc reprezentują określone poglądy na rolę kobiet w małżeństwie i rodzinie. Są przekonani, że powinny one przede wszystkim urodzić i wychowywać dzieci, utrzymywać porządek w mieszkaniu, gotować, czuwać nad dobrą atmosferą w domu, dbać o to, aby po powrocie z pracy mężczyzna mógł spokojnie odpocząć. Sprawcy przemocy mają także silne przekonanie, że to co się dzieje w ich domu, w ich rodzinie, to wyłącznie ich prywatna sprawa. Mają prawo zachowywać się tak jak uważają za stosowne i nikt (ani służby, ani sąsiedzi czy członkowie dalszej rodziny) nie powinien wtrącać się w ich życie.

Stosowanie przemocy przynosi sprawcy wymierne korzyści. Najważniejszą z nich wydaje się to, że w stosunkowo krótkim czasie jest on w stanie osiągnąć wszystko czego chce, nawet jeśli rodzina ma odmienne zdanie. Przemoc i agresja są metodą rozwiązywania konfliktów, wyznaczają pozycję w rodzinie, dają szansę na szybkie wyegzekwowanie od innych tego, czego się od nich oczekuje.

Większość sprawców przemocy posiada autorytarne poglądy. Są przekonani o słuszności swoich działań, nie znoszą sprzeciwu, a każda sytuacja, w której partnerka będzie miała odmienne zdanie, jest interpretowana przez nich jako niesubordynacja i złamanie „ładu i porządku”. „Porządek w rodzinie” jest przez osoby stosujące przemoc również specyficznie pojmowany. Oznacza bezwzględną akceptację i realizację zasad ustalonych przez sprawcę przemocy i narzuconych pozostałym członkom rodziny.

Sprawcy przemocy są przekonani, że przemoc jest najlepszą metodą uzyskania i utrzymania szacunku innych osób – w tym członków rodziny. Tymczasem, jeśli przyjrzymy się dobrze relacjom w takiej rodzinie, to szybko okaże się, że to, co osoby stosujące przemoc nazywają szacunkiem jest strachem, lękiem i obawami.

Sprawca przemocy potrafi bardzo logicznie wyjaśnić swoje zachowanie wobec bliskich. Zwykle doskonale zdaje sobie sprawę z tego, że postępuje niewłaściwie. Usprawiedliwia wtedy swoje zachowanie, zrzuca odpowiedzialność za swoje czyny na ofiary, bagatelizuje, neguje obowiązujące zasady i wartości. Stosuje cały wachlarz manipulacji, żeby tylko odsunąć od siebie podejrzenie i usprawiedliwić się (odwołuje się do wyższych racji, kwestionuje swoją odpowiedzialność, kwestionuje szkody, jakie pojawiły w konsekwencji przemocy, neguje fakt, że ktoś z jego bliskich mógł doznać jakiegokolwiek krzywdy i jest ofiarą przemocy, itp.).

Osoby, które stosują przemoc często mają kłopoty w rozpoznawaniu i nazywaniu tego co czują. Przeżywanie emocji, wzruszeń, wydaje im się „nie męskie”, w związku z tym jedyne co są w stanie zaakceptować u siebie to złość, gniew, zdenerwowanie. Wiele osób, które stosują przemoc wobec swoich bliskich posiada bardzo niskie poczucie własnej wartości, są niepewne swojej pozycji w rodzinie i w kontaktach z osobami spoza rodziny. Odczuwają obawę przed porzuceniem, a to może skutkować zazdrością i potrzebą kontrolowania innych. Czują się zagrożone negatywną oceną innych osób, przeżywają lęk przed opiniami, sądami na swój temat. Łatwiej niż osoby, które nie stosują przemocy wpadają w złość i gniew. Każdy drobiazg może stać się „iskrą”, która spowoduje wybuch.

Niektórzy po aktach przemocy odczuwają wstyd, który jeszcze bardziej wzmacnia ich negatywną ocenę samego siebie. Poczucie winy może być tak silne, że

trudno z nim sobie poradzić. Aby poradzić sobie z poczuciem winy próbują dopatrzeć się przyczyn swojej agresji w zachowaniu innych osób i przekonać siebie i innych, że winę za to co się stało ponoszą wszyscy w około – tylko nie on. Większość sprawców przemocy w rodzinie nie jest zdolna do odczuwania empatii. Fakt, że nie konfrontują się z własnymi uczuciami, że „zamrażają” i blokują własne przeżywanie emocji, powoduje, że stają się nieczuli, niewrażliwi na krzywdę drugiego człowieka – także tego, który jest im najbliższy: żony, męża, dziecka, starego rodzica.

Niektórzy sprawcy sięgają po zachowania przemocowe, ponieważ – ich zdaniem – są one **metodą wymierzania „zasłużonej” kary**. Przemoc wobec bliskich przypomina realizację przygotowanego scenariusza: jest zaplanowana (czasem ze szczegółami) i realizowana bez emocji, z zimną krwią. Tej swoistej „egzekucji” towarzyszyć może zakaz okazywania przez ofiarę bólu i cierpienia (płaczu, krzyków, próśb o litość), a kiedy te się pojawią, mogą nasilać agresję sprawcy przemocy i siłę „kary”.

Badania pokazują, że prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym jest dwukrotnie większe niż w rodzinach, w których problem ten nie występuje².

3. Dynamika interakcji między ofiarą i sprawcą przemocy

W każdym przypadku, kiedy mamy do czynienia z przemocą, dostrzega się istniejący silny związek pomiędzy sprawcą a ofiarą. Jest to związek specyficznej kontroli oparty na przymusie oraz zniewoleniu. Skutki psychiczne, jakie wynikają z tej kontroli są podobne, bez względu, w jakim środowisku oraz sferze zachodzi, czy to w sferze seksualnej, publicznej, prywatnej lub rodzinnej.

Sprawca-prześladowca- staje się dla ofiary najważniejszą osobą w życiu przez swoje działanie. Celem sprawcy jest zniewolenie drugiego człowieka poprzez despotyczną kontrolę w każdym jego aspekcie życia, poszukiwania usprawiedliwienia dla swoich działań, a także potwierdzenia ich słuszności. Wspólnym mianownikiem dla każdego rodzaju przemocy, terroru jest żądza totalnej kontroli nad ofiarą.

Sposobem, do jakiego ucieka się sprawca polega na przejmowaniu kontroli polegającej na systematycznym, powtarzającym się wywoływaniu urazu psychicznego. Najczęściej są to techniki osłabiania ofiary i pozbawiania jej związku z innymi, wzbudzania przerażenia, bezradności i poczucia własnego „ja”.

Stosowanie przemocy fizycznej nie jest jednym skutecznym sposobem do osiągnięcia celu. Skuteczne okazują się wszelkiego rodzaju zastraszenia, nieuzasadnione wybuchy złości, nakładanie reguł. Działania te wzbudzają w ofierze błędne przekonanie, że jej prześladowca jest wszechmocny, a jedynym sposobem uzyskania spokoju jest jej całkowite poddanie się i uległość. U ofiary występuje nie tylko strach przed przemocą, ale również wdzięczność, że tej przemocy ofiara nie doznała. Poza strachem, poczuciem wdzięczności, sprawca niszczy poczucie autonomii poprzez zbyt dużą kontrolę nad wszystkim, co ofiara robi, myśli, niekiedy też przejmuje kontrolę nad ciałem.

² www.parpa.pl/images/file/Sprawca%20przemocy.docx

Przywiązanie ofiary do sprawcy, o którym wspomniano wyżej, jest najbardziej wyrafinowaną formą przemocy, szczególnie domowej. Specyfika tej przemocy polega na balansowaniu pomiędzy skrajnościami w zachowaniu sprawcy (przyjazny, serdeczny – wróg, oprawca). Sprawca, po aktach przemocy robi wszystko, aby pozyskać swoją ofiarę. Nie oznacza to jednocześnie, że jego chęć posiadania słabnie, jest to tylko inny sposób prezentacji. Akt pojednania jest jeszcze jednym sposobem w procesie przełamania psychicznego ofiary. Zachowanie jest cykliczne, a w okresie pojednania ofiara zapomina o terrorze.

Głównym celem sprawcy jest skuteczne ograniczenie kontaktów ofiary z innymi osobami. Tak długo, jak długo istnieją kontakty, władza sprawcy nad ofiarą jest ograniczona. Sprawca skutecznie stara się też ograniczyć dopływ informacji ze świata zewnętrznego, pomocy materialnej czy emocjonalnego wsparcia. Ofiara, szczególnie przemocy domowej czuje się inwigilowana, potwierdzająca swoją lojalność i oddanie.

Emocjonalny związek, który powstaje pomiędzy ofiarą a sprawcą ma kilka wyjątkowych cech, jeśli chodzi o przemoc domową. Ofiara w początkowym okresie akty przemocy interpretuje jako wyraz miłości, zazdrości. Każde działanie sprawcy na tym etapie może ofierze pochlebiać i działać uspokajająco. Kiedy sprawca staje się bardziej dominujący, ofiara często pomniejsza znaczenie czynów albo usprawiedliwia je nie tylko ze strachu, lecz z powodu swojego zaangażowania uczuciowego. Rodzące się zniewolenie emocjonalne powinno skłonić ofiarę do samodzielnego spojrzenia na własną sytuację i aktywnie się przeciwstawić. Nie może dopuścić do tego, aby rozwinęło się poczucie wspólnoty z prześladowcą. [6] Proces kontroli nie jest zakończony, dopóki sprawca nie opanuje ofiary, a ona niezmuszona do pogwałcenia własnych zasad moralnych, zerwania podstawowych związków z innymi ludźmi. Obrazem tego może być nienawiść do samej siebie. Ostatecznym obrazem owładnięcia jest samouczestniczenie w aktach przemocy skierowanych do innych. W życiu rodzinnym najczęściej wiąże się to z wykorzystaniem seksualnym, przemocą seksualną.

Mężczyźni, którzy znęcają się nad żoną, często czynią to również w stosunku do własnych dzieci, a zastraszona matka nie potrafi ich obronić, tłumiąc własne wewnętrzne wątpliwości, nakłaniając też dzieci do posłuszeństwa wobec sprawcy. W skrajnych przypadkach dochodzi też do wykorzystania seksualnego dziecka za milczącym przyzwoleniem.

Proces przemocy przebiega w dwóch fazach:

- faza, w której ofiara na rzecz spokoju rezygnuje z własnej autonomii, własnego postrzegania świata, zasad moralnych, kontaktów z innymi;
- faza nieodwracalna, w której następuje załamanie osobowości, utrata chęci życia, myśli samobójcze³.

³ <http://www.psychiatria.pl/artukul/krotkie-spojrzenie-na-przemoc/3960>

Rozdział III

Mity i stereotypy dotyczące przemocy

Mity i stereotypy to kulturowo uwarunkowane, silne i często ponadczasowe przekonania gromadzące wiedzę i sposób rozumienia różnych wydarzeń danej społeczności, niesione przez pokolenia.

Na zjawisko przemocy w rodzinie mają bardzo duży wpływ, bowiem wiele z nich stoi na straży jednej z największych wartości w naszej kulturze, którą jest rodzina. Mity i stereotypy opisują, więc "pożądane" relacje w rodzinie, pomiędzy mężem i żoną, rodzicami i dziećmi; wyznaczają role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom; "wyjaśniają" samo zjawisko i "dają wskazówki", jak należy postępować wobec problemów rodzinnych. Wiele z nich również, w najlepszej intencji ochrony rodziny, sprzyja niestety przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymanie się od reakcji osób z zewnątrz.

- ***Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa i nikt nie powinien się wtrącać – NIEPRAWDA***

Przemoc, bicie, wykorzystywanie, gwałt jest przestępstwem ściganym przez prawo, a mieszkanie pod jednym dachem nie stanowi okoliczności zezwalającej na krzywdzenie innych.

- ***Przemoc występuje tylko w rodzinach z marginesu społecznego – NIEPRAWDA***

Przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej.

- ***Przemoc występuje wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele – NIEPRAWDA***

Przemoc występuje w różnych formach, są to nie tylko zachowania pozostawiające siniaki czy złamania, ale także poniżanie, grożenie, zastraszanie, zmuszanie do określonych zachowań.

- ***Jeśli ktoś jest bity, to znaczy, że na to zasłużył – NIEPRAWDA***

Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, maltretować i bić innych, nikt nie zasługuje na takie zachowanie bez względu na to, co powiedział lub zrobił

- ***Nikt nie powinien interweniować w sprawach rodzinnych- NIEPRAWDA***

Przemoc domowa jest przestępstwem, ściganym przez prawo, nie jest tylko „sprawą rodzinną”. Każdy, kto się o niej dowie jest zobowiązany poinformować o tym odpowiednie służby, w celu udzielenia wszechstronnej pomocy.⁴

- ***dla dobra dzieci powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka - NIEPRAWDA***

⁴ www.gopsszemud.pl/mity-i-stereotypy-dotyczace-przemocy

Nic nie usprawiedliwia i nie uzasadnia znoszenia przemocy ze strony partnera. Dzieci wychowujące się w rodzinach, gdzie jest przemoc "nasiąkają" przemocą. Nawet, jeśli nie są bezpośrednio bite, upokarzane, wykorzystywane, zaniedbywane i molestowane, a "tylko" obserwują przemocowe traktowanie matki przez ojca, to równocześnie są osobami doświadczającymi przemocy. Dzieci, które są "tylko" świadkami przemocy w rodzinie, są jednocześnie jej ofiarami.

- ***Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc – NIEPRAWDA***

Osoby doświadczające przemocy zawsze próbują się bronić, wykorzystują różne strategie obronne, które niekiedy mogą wydawać się nieracjonalne, brak skuteczności powoduje nasilenie przemocy.

- ***Gdyby sytuacja była taka okropna, ofiara odeszłaby od sprawcy – NIEPRAWDA***

Przemoc doznawana od osoby bliskiej stanowi dla ofiary źródło prawdziwego cierpienia, często te osoby nie odchodzą od sprawcy z powodów wynikających z zależności od sprawcy, braku mieszkania i środków do życia.

- ***Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol – NIEPRAWDA***

Stosowaniu przemocy często towarzyszy nadmierne picie alkoholu jednak nie zawsze uzależnienie od alkoholu jest powodem stosowania przemocy. Picie alkoholu ułatwia sprawcy stosowanie przemocy i znęcanie się na rodziną, jednak zauważa się, że podjęcie leczenia uzależnienia i utrzymywanie abstynencji nie powstrzymują sprawcy od stosowania przemocy wobec bliskich.

- ***Gwałt w małżeństwie nie istnieje – NIEPRAWDA***

Zgodnie z art. 197 kodeksu karnego gwałtem jest doprowadzenie innej osoby do poddania się czynowi nierządному lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp. Nie ma przepisu, że nie dotyczy to bliskich napastnika, każdy ma prawo do decydowania o swoim życiu intymnym, a ślub i wspólne życie tego prawa nie odbiera⁵.

- ***kobieta bez mężczyzny jest nic nie warta: "niechby pił, niechby bił, byle by był"- NIEPRAWDA***

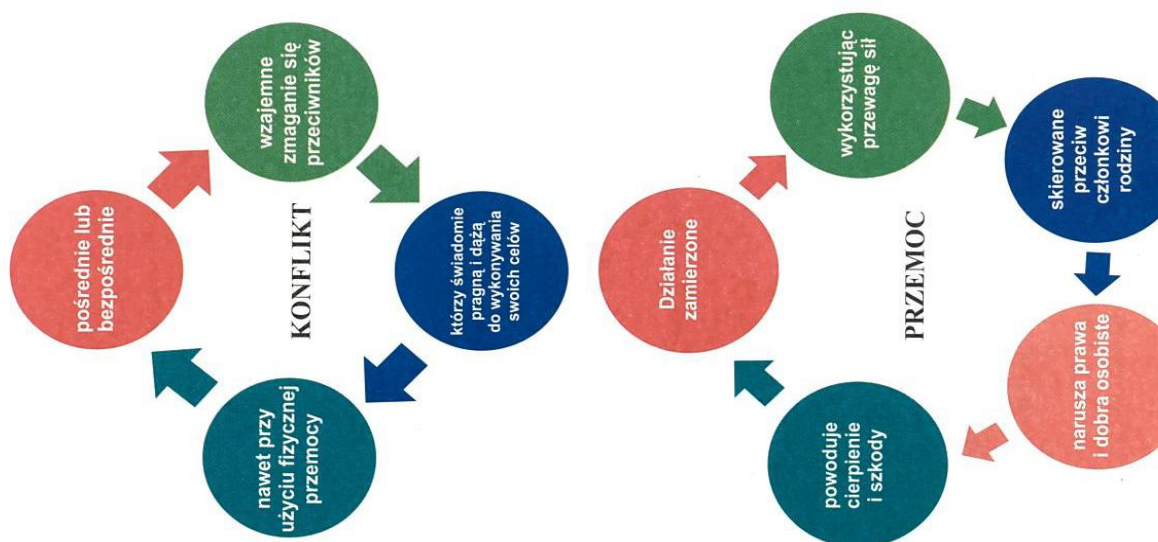
Minęły czasy, gdy kobiety nie posiadały żadnych praw i bez pomocy i wsparcia mężczyzny nie miały szans na dobre, satysfakcjonujące, godne i dostatnie życie. Jest wiele przykładów z codziennego życia, które pokazują, że kobiety radzą sobie równie dobrze, jak mężczyźni a często i lepiej, w wielu sferach życia,. Na nic jednak zdadzą się porównania kto "lepszy" i "silniejszy" - mężczyzna, czy kobieta - każda bowiem płeć jest równie ważna. Jesteśmy sobie równi "mamy prawo być tutaj". Mamy wspólny "los", "dom" i takie same prawa⁶.

⁵ www.gopsszemud.pl/mity-i-stereotypy-dotyczace-przemocy

⁶ www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w.../9-mity-stereotypy-i-przekonania

Rozdział IV Konflikt a przemoc.

Czym różni się konflikt od przemocy, kiedy przekracza się granicę pomiędzy konfliktem, a przemocą?



Nawet najbardziej zgodna para się kłóci. Kłócimy się w członkami rodziny, partnerami, kolegami z pracy, szkoły. Sytuacji konfliktowych trudno jest uniknąć. Czym zatem różni się konflikt od przemocy, kiedy przekracza się granicę pomiędzy konfliktem, a przemocą?

Konflikt nie musi oznaczać braku uczucia pomiędzy stronami konfliktu, nie musi powodować rozpadu relacji pomiędzy kłócącymi się. Kłótnia/nieporozumienie jest wtedy, gdy nam wzajemnie na sobie zależy, kiedy nie jesteśmy obojętni na sytuacji w jakiej się znaleźliśmy my osobiście i osoby nam bliskie. Nieporozumienie jest wtedy, gdy osoby w nie zaangażowane bronią swoich wartości, które są różne, są one przekonane o swojej racji. Osoby kłócące świadomie pragną i dążą do realizacji swoich celów. Z tym, że nie wykorzystują swojej przewagi nad drugą stroną. Z szacunkiem dla argumentów drugiej strony dążą do wypracowania wspólnego rozwiązania konfliktu. Konflikt to tylko wzajemne zmaganie się ze sobą stron konfliktu.

Przemoc natomiast przyjmuje bardziej drastyczne oblicze. Przemoc jest intencjonalna tzn. działania przemocowe są podyktowane zamiarem kontrolowania i podporządkowania drugiej osoby. Przemoc charakteryzuje się brakiem równości stron. W tej relacji sprawca ma przewagę fizyczną i psychiczną nad swoją ofiarą, co sprawca wykorzystuje celem osiągnięcia swoich zamiarów. Poprzez akt przemocy sprawca narusza dobra osobiste ofiary oraz jej prawa do bezpieczeństwa, własności, prywatności, wolności zachowań i poglądów. Przemoc powoduje szkody u ofiary i jej cierpienie fizyczne jak i psychiczne.

Konflikt nie musi być przemocą. Jeżeli w trakcie kłótni nie są naruszane dobra osobiste żadnej ze stron konfliktu, nie jest zadawana krzywda drugiej osobie, ani działania wynikające z nieporozumienia nie powodują cierpienia jest to konflikt. Natomiast, jeżeli jest cierpienie, ból i jest zadana krzywda jednej osobie, przez drugą to jest przemoc⁷

Konflikt w rodzinie ≠ Przemoc w rodzinie

- Celem przemocy jest wywarcie określonego wpływu na ofiarę, podporządkowanie jej, uzyskanie kontroli nad jej osobą.
- Celem konfliktu jest przekonanie drugiej strony do swoich racji
- Przemoc nie musi manifestować się poprzez agresję

Rozdział V.

Dziecko wobec przemocy

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem nie tylko natury instytucjonalnej, ale również, lub przede wszystkim natury społecznej. Przemoc wobec dzieci jest szczególnym zjawiskiem, ponieważ dzieci w przeciwieństwie do osób dorosłych często nie potrafią zinterpretować intencji sprawcy, co więcej są ofiarami często zastraszonymi przez ich oprawców.

Ochronę Praw Dziecka zapewnia Konstytucja Rzeczpospolita Polska. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

Prawa dziecka, podobnie jak prawa człowieka podzielone są według kategorii na prawa:

- osobiste, umożliwiające rozwój dziecka. Są to: prawo do życia, prawo do tożsamości, prawo do rozwoju, prawo do wychowania w rodzinie, prawo do wyrażania własnych poglądów, prawo do informacji;
- polityczne lub publiczne, dzięki którym dziecko wyraża swoje poglądy i uczestniczy w życiu swojej grupy, społeczności, państwa. Są to prawa: prawo do wyrażania własnych poglądów, prawo do uczestniczenia w stowarzyszeniach;
- socjalne, które są obowiązkami państwa i dorosłych do stworzenia odpowiednich warunków do rozwoju umysłowego i fizycznego dziecka. Są to: prawo do godnych warunków życia i odpowiedniego poziomu życia, prawo do opieki zdrowotnej, prawo do odpoczynku;
- ekonomiczne, umożliwiające dziecku przygotowywanie się do niezależności materialnej od innych. Najważniejszym jest prawo do nauki; ponadto ochrona prawa pracy podejmowanej, czy to w ramach obowiązku nauki czy wakacyjnego zarobku.

⁷ <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosc/947710.html>

Przemoc wobec dziecka w rodzinie, są to wszelkie zachowania (działania lub zaniechania) osoby bliskiej, w szczególności rodzica lub opiekuna, wykraczające poza społeczne zasady i standardy postępowania z dzieckiem, a godzące w jego zdrowie, rozwój i wolność.

1. Formy przemocy wobec dziecka i ich rozpoznawanie

A. Przemoc fizyczna

Z dniem 1 sierpnia 2010 r. wszedł w życie art. 961 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego, który zakazuje stosowania kar cielesnych: „*Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych*”.

Niestety, wciąż wielu rodziców dziwi się, słysząc że przemoc fizyczna to także **szturchanie, popychanie dziecka, szarpanie, ściskanie za szyję, kark czy zatykanie ust.**

Przemoc fizyczna to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być **złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne.**

Jedną z form przemocy fizycznej jest **potrząsanie dzieckiem**. Dotyczy to niemowląt do 6 miesiąca życia. Dzieci te mają słabo rozwinięte mięśnie karku i szyi. Niezrośnięte szwy czaszki i ciemiączka pozwalają na naprzemienne ruchy głowy i mózgu. Może to prowadzić do mikrouszkodzeń w mózgu, wpływających na opóźnienie umysłowe, jak również ciężkiego uszkodzenia mózgu wskutek wylewów, a także do ślepoty i niedosłuchu.

Rozpoznawanie przemocy fizycznej - na co zwrócić uwagę?

Dziecko:

- ma widoczne obrażenia ciała (poparzenia, ugryzienia, siniaki, złamania kości), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić
- boi się rodzica lub opiekuna
- wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła
- podawane przez nie wyjaśnienia dotyczące ran i siniaków wydają się nieprawdopodobne
- nie chce chodzić do szkoły, wagaruje, częste nieobecności
- unika zajęć wychowania fizycznego
- pozostawanie po zajęciach w szkole
- niechęć powrotu do domu

Rodzic lub opiekun:

- podaje sprzeczne lub nieprzekonujące wyjaśnienia obrażeń dziecka, bądź w ogóle odmawia wyjaśnień
- mówi o dziecku w negatywny sposób, na przykład używając określeń takich jak „idiota”, „głupi”, „gówniarz”
- poddaje dziecko surowej fizycznej dyscyplinie
- nadużywa alkoholu lub narkotyków

Zaniepokoić może także zachowanie – dziecko jest: niespokojne, załężnione, wycofane oraz to, jak często dziecko jest hospitalizowane, z jakiego powodu oraz zbyt duża odległość czasowa od momentu urazu do przyjazdu do szpitala.

B. Przemoc psychiczna, emocjonalna

Jest to powtarzające się **poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie** dziecka, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi i miłości. To również wymagania i oczekiwania wobec dziecka, którym niej jest ono w stanie sprostać.

Formy przemocy psychicznej:

poniżanie dziecka, ośmieszanie – porównywanie go do rzeczy, zjawisk, które budzą obrzydzenie i nie są powszechnie lubiane, nazywanie go w sposób obraźliwy, podawanie go jako negatywnego przykładu w rodzinie, klasie, mówienie przy innych o jego słabościach, chorobach, problemach.

świadome lub nie odrzucanie emocjonalne dziecka, niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka – niekochanie, nieokazywanie dziecku czułości, bliskości, zainteresowania, skupianie się na jego „mankamentach”. Dzieciom tym bardzo trudno w dorosłym życiu poczuć miłość do swojego partnera, dziecka albo ją okazać.

agresja słowna – stałe podnoszenie na dziecko głosu, krzyczenie na nie, mówienie w bardzo dużym napięciu, używanie słów powszechnie uważanych za obraźliwe.

zastraszanie dziecka, straszenie, stosowanie pogroźek, szantażu – „Jeśli tego nie zrobisz, to... spotka cię straszna kara, przestanę cię kochać” itp. To także straszenie dziecka przez rodzica, że coś się może stać jemu albo rodzicowi, straszenie wyrzuceniem z domu, oddaniem do domu dziecka, mówienie, że się go już nie kocha; Głębokość i rozległość ran w psychice dziecka spowodowana takim postępowaniem dorosłych jest nie do przewidzenia.

manipulowanie dzieckiem (najczęściej w sytuacji rozstania rodziców) – przedstawianie drugiego rodzica jako „złego”, tworzenie fałszywych wspomnień u dziecka i przypominanie negatywnych doświadczeń z drugim rodzicem.

wywoływanie poczucia winy – czynienie dziecka odpowiedzialnym za stan emocjonalny i zdrowotny rodzica: „to przez Ciebie się tak źle czuję, umrę, jak tak się będziesz zachowywać, gdybyś był grzeczny nigdy bym Cię nie uderzył”. Powoduje to branie na siebie winy przez dziecko, także w sytuacjach nie związanych z domowymi sprawami.

nadopiekuńczość – rodzic wyręcza dziecko we wszystkim, boi się o to, że dziecku może stać się krzywda, co powoduje nadmierną kontrolę - zarówno kontaktów z rówieśnikami, jak i niewspółmierne do wieku ograniczanie swobodnej zabawy (nie biegaj, nie skacz, stój grzecznie). Wpaja w dziecko poczucie zagrażającego świata, a wszelkie niepowodzenia dziecka przerzuca na inne osoby czy sytuacje. Nadopiekuńczość **kształci w dziecku postawę egocentryczną i egoistyczną** oraz źle wpływa na jego funkcjonowanie wśród rówieśników. Prowadzi do niezaradności i kompleksów.

Rozpoznawanie przemocy psychicznej - na co zwrócić uwagę?

Dziecko:

- zachowuje się w sposób nieadekwatny do wieku (w sposób zbyt dorosły bądź zbyt infantylny)
- wykazuje zaburzenia jedzenia (niedojada, nadmiernie się objada, wymiotuje)
- jest opóźnione w rozwoju fizycznym bądź emocjonalnym
- moczy się bądź zanieczyszcza kałem
- samookalecza się
- ma problemy ze snem, nocne koszmary, boi się chodzić spać
- ma objawy hipochondrii, hysterii, obsesji lub fobii
- pozostaje po zajęciach w szkole
- nie chce, nie spieszy się, aby wracać do domu

Rodzic lub opiekun:

- ciągle obwinia, poniża i strofuje dziecko
- nie interesuje się problemami dziecka
- otwarcie odrzuca dziecko
- faworyzuje jedno z rodzeństwa
- w oczekiwaniach i wymaganiach wobec dziecka nie bierze pod uwagę jego możliwości
- nadużywa alkoholu lub narkotyków

Przemoc psychiczna jest najtrudniejsza do zdiagnozowania. Zawsze **powinna zaniepokoić nagła zmiana w zachowaniu dziecka**, np. dziecko, które do tej pory było pogodne, zaczyna być wycofane, smutne, apatyczne.

C. Zaniedbywanie dziecka

Jest to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez rodzica lub opiekuna; nie zapewnianie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa.

Może przybierać następujące formy:

zaniedbywanie fizyczne – niezaspokajanie potrzeb fizycznych dziecka w sposób wystarczający, biorąc pod uwagę wiek dziecka, jego potrzeby rozwojowe i indywidualne. Chodzi tu o podstawowe potrzeby życiowe: właściwe wyżywienie, pielęgnacja, higiena, wypoczynek. U małych dzieci w wyniku niewłaściwej opieki czy higieny, może dojść do chorób skóry, zapaleń, odmrożeń, zmian pasożytniczych. Starsze dzieci mogą być wytykane, izolowane od rówieśników, przezywane (bo są np. brudne, brzydko pachną, itp.).

zaniedbywanie żywieniowe – głodzenie, niedostarczanie dziecku odpowiedniej ilości jedzenia. Może prowadzić do nieprawidłowości w rozwoju fizycznym i psychicznym. Objawia się niską masą ciała, bólami głowy i brzucha, omdleniami.

zaniedbywanie zdrowotne – niewystarczająca dbałość o zdrowie dziecka lub jej całkowity brak, np. niezgłaszanie się z dzieckiem do szczepień, nieleczenie stanów chorobowych, mimo zaleceń pediatry lub innego specjalisty, marginalizowanie lub bagatelizowanie negatywnych konsekwencji takiego postępowania dla dziecka.

zaniedbywanie edukacji dziecka – dziecko nie ma odrobionych prac domowych, nie posiada lub brakuje mu przyborów np. zeszytów, podręczników, nie ma warunków do nauki. Skrajnym zaniedbywaniem edukacji jest nieposyłanie dziecka do szkoły.

brak wystarczającej opieki i troski o dziecko – nieinteresowanie się dzieckiem, tym co robi, czego potrzebuje, jakie ma problemy. W skrajnej formie opuszczenie dziecka lub porzucenie.

zaniedbywanie emocjonalne – niezaspokajanie podstawowych potrzeb psychicznych dziecka: miłości, bliskości, czułości, kontaktu fizycznego. Rodzic nie spędza czasu z dzieckiem bezpośrednio wchodząc z nim w relacje, nie bawi się z nim lub jest tego za mało, biorąc pod uwagę potrzeby dziecka.

Zaniedbywanie dziecka - na co zwrócić uwagę?

Dziecko:

- często jest nieobecne w szkole lub przedszkolu
- kradnie jedzenie bądź pieniądze kolegom, żebrze
- nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, szczepień, okularów
- jest często brudne, nieprzyjemnie pachnie
- często jest ubrane nieodpowiednio do pogody
- mówi, że w domu nie ma osoby, która mogłaby się nim zająć
- pozostaje po zajęciach w szkole
- nie chce, nie spieszy się, aby wrócić do domu

Rodzic lub opiekun:

- nie interesuje się losem dziecka
- jest apatyczny lub pogrążony w depresji
- często nie dociera na umówione spotkania
- nadużywa alkoholu lub narkotyków

Zaniedbywanie dzieci nie dotyczy tylko – jako sprawców – rodziców. Każdy dorosły, pod którego opieką jest dziecko, czy to jest lekarz, nauczyciel, pracownik socjalny, psycholog czy pedagog ma obowiązek dbać w sposób wystarczający dla dziecka, o jego szeroko rozumiane potrzeby i zaspokajać je adekwatnie do pełnionej roli zawodowej.

D. Wykorzystywanie seksualne

Wykorzystywanie seksualne dziecka (definicja Światowej Organizacji Zdrowia WHO) to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie potrafi ono w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób, i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystywaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź

stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby.

W polskim prawie jako ofiarę wykorzystywania seksualnego określa się dziecko poniżej **15 roku życia**. Do przemocy seksualnej zaliczamy: **gwałt, pedofilię i kazirodztwo**.

Wykorzystywanie seksualne - na co zwrócić uwagę?

Dziecko:

- przejawia dziwne bądź niezwykle dla swojego wieku zachowania seksualne (np. jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie)
- jest wycofane, depresyjne, infantylnie się zachowuje, ma trudności w relacjach z rówieśnikami
- odmawia przebierania się w towarzystwie innych (np. przed zajęciami sportowymi)
- nadużywa alkoholu lub narkotyków
- pogorszyło się w nauce
- ma trudności z chodzeniem lub siadaniem
- doświadcza bólu intymnych części ciała
- jest w ciąży lub jest chore wenerycznie
- ucieka z domu
- pozostaje po zajęciach w szkole
- nie chce, nie spieszy się, aby wrócić do domu
- chwali się nagłym przypiływem gotówki lub prezentów

Występuje erotyzacja zachowań dziecka, która przejawia się:

- prowokacyjnie i uwodzicielsko zachowuje się w stosunku do osób z otoczenia
- nasilona masturbacja nieadekwatna do sytuacji
- przejawia erotyczną twórczość
- agresja seksualna wobec innych dzieci
- angażowanie rówieśników młodszych dzieci w nieadekwatną do wieku aktywność seksualną

Rodzic lub opiekun:

- przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem (np. podczas zabawy)
- nadużywa alkoholu lub narkotyków
- nie utrzymuje relacji z osobami spoza rodziny
- przejawia nadopiekuńczość w stosunku do dziecka, ogranicza jego kontakty z rówieśnikami

Występowanie pojedynczego objawu na ogół nie jest dowodem na to, że dziecko doświadczyło krzywdzenia. Jeśli jednak symptom powtarza się, bądź kilka objawów występuje jednocześnie, prawdopodobieństwo, że mamy do czynienia z przemocą wobec dzieci zdecydowanie wzrasta. Podejrzanie, że dziecko doświadcza przemocy

jest szczególnie uzasadnione, gdy z objawami u dziecka współwystępują określone zachowania rodziców lub opiekunów⁸.

Dzieci krzywdzone mogą różnie reagować na przemoc. Zarówno dziecko nieśmiałe, jak i dziecko agresywne, a także dziecko odcięte od emocji, które sprawia wrażenie wyjątkowo spokojnego, opanowanego mogą doświadczać przemocy w swoich domach. Za przemoc wobec dzieci zawsze odpowiadają rodzice lub opiekunowie. Nic nie usprawiedliwia przemocy, mimo, że istnieją różne powody jej używania.

Dzieci krzywdzone bardzo rzadko ujawniają doświadczenia przemocy mówiąc o tym dosłownie, np. moja mama, mój tata – mnie biją, źle mnie traktują, są dla mnie niedobrzy itd. O tym, że coś złego dzieje się w ich życiu mogą nas informować pewne sygnały, widoczne w funkcjonowaniu takiego dziecka, czy to w przedszkolu/szkole, czy wręcz tragiczny sposób może wpłynąć na jego dalsze życie. Potencjał z jakim dziecko przychodzi na świat może zostać zniszczony, a zaburzenia i zakłócenia w zdrowiu i rozwoju fizycznym oraz psychicznym mogą być nieodwracalne.

2. Dzieci będące świadkami przemocy domowej

Dzieci wzrastające wśród przemocy w domu są często zapomnianymi jej ofiarami. Doznają przemocy nie tylko wtedy, gdy są bezpośrednio maltretowane lub zaniedbywane przez rodziców lub opiekunów. Cierpią i są krzywdzone także wtedy, gdy są świadkami przemocy dorosłych, co nie pozostaje bez wpływu na ich rozwój. Dorastanie w rodzinie uwikłanej w przemoc uczy agresji. Może powodować nasilenie u dziecka zachowań agresywnych, jak i zobojętnienie na przemoc, brak reakcji na krzywdę drugiego człowieka, dzieci krzywdzone, dzieci doświadczające przemocy i przeżywające przemoc pośrednio, czyli świadkowie przemocy, są narażeni na różnorodne konsekwencje. Ogólnie można stwierdzić, że dzieci krzywdzone przeżywają stres.

Dzieci mogą nie widzieć awantur i bicia matki, ale słyszą np. płacz, krzyki, wyzwiska, groźby. Widzą skutki przemocy: zdemolowane mieszkanie, ślady krwi, pobicia, siniaki, policjantów mieszkaniu. Czują atmosferę napięcia w domu, lęk i obawy matki, kiedy sprawca przemocy wraca do domu. Bycie świadkiem przemocy jest silnym urazem psychicznym, który wzrasta, jeżeli dzieci są nie tylko świadkami przemocy ale i ofiarami. Przejawiają wtedy bardziej nasilone objawy zaburzeń emocjonalnych, zwłaszcza jeśli przemoc ma charakter chroniczny. Przemoc ze strony osoby najbliższej – rodzica, opiekuna lub starszego rodzeństwa jest doświadczeniem traumatycznym, zniekształcającym i okaleczającym psychikę dziecka; doświadczeniem, które nie tylko zamienia okres dzieciństwa w pasmo cierpienia i bólu, ale także wywiera ogromny wpływ na całe dalsze życie młodego człowieka. Kiedy przemoc doświadcza osoba dorosła uraz niszczy osobowość już ukształtowaną, godzi w zinternalizowane w dzieciństwie wzorce relacji

⁸ „Jak rozpoznać dziecko krzywdzone?” pod redakcją Anny Grajcarek, Wydawnictwo Fundacji ad vocem, Kraków 2014 r, Wydanie I.

międzyludzkich oparte na miłości i szacunku. Kiedy krzywda jest udziałem dziecka, staje się czynnikiem kształtującym jego osobowość, sposób widzenia i rozumienia świata oraz innych ludzi.

Dziecko wychowujące się w rodzinie przemocowej, nawet jeśli samo nie jest bezpośrednią ofiarą maltretowania czy wykorzystywania seksualnego, ale „jedynie” świadkiem znęcania się jednego z opiekunów nad drugim, nie jest w stanie prawidłowo się rozwijać, zarówno w sferze psychofizycznej, jak i społecznej.

3. Strategie przyjmowania przez dzieci doświadczające przemocy domowej

Dzieci znajdujące się w sytuacji przemocy domowej nie są tylko biernymi obserwatorami. Przyjmują różnorakie i bardzo zindywidualizowane strategie, by stawić czoła temu problemowi. Często dokonują wyborów i działają, aby poprawić sytuację, którą oceniają jako złą. Dzieci nie wymyślają przemocy domowej. Mogą jej zaprzeczać lub tłumaczyć sprawcę. Te dziecięce, lecz nierzadko niezwykle dojrzałe strategie są różne i wydają się stać czasem ze sobą w sprzeczności. Wszystko jednak zależy od konkretnej sytuacji i psychiki, emocji dziecka.

Co się dzieje z dzieckiem, które jest świadkiem przemocy

Odczucia i zachowania dziecka	Motywacje
1	2
Strach i niepokój	Dzieci obawiają się o zdrowie i życie swoich rodziców, a także o swoje.
Poczucie winy	Dzieci czują się odpowiedzialne za przemoc. Myślą, że są przyczyną takiego zachowania swoich rodziców.
Ambiwalencja uczuć	Dzieci odczuwają zarówno miłość, jak i nienawiść do rodzica, który stosuje przemoc. Żyją w chaosie emocjonalnym.
Brak zaufania	Dzieci, które doświadczają przemocy mają trudności w nawiązywaniu bliskich kontaktów z rówieśnikami, nie potrafią nikomu zaufać.
Agresywność	Wiele dzieci odreagowuje agresją to, co dzieje się w ich domach. Uczą się, że przemoc jest jedynym sposobem rozwiązywania konfliktów. Mogą u dzieci w takich sytuacjach pojawiać się fantazje dotyczące zabicia agresywnego rodzica lub dania mu nauczki, aby zostawił ofiarę w spokoju - tego rodzaju reakcje mogą być spowodowane obwinianiem się dziecka o prowokowanie przemocy w domu

Spolegliwość	Niektóre dzieci są gotowe zrobić wiele, by wszystkich zadowolić. Ulegają wszelkim prośbom lub naciskom ze strony otoczenia. Pod wpływem innych ludzi mogą zrobić rzeczy, które są dla nich niebezpieczne.
Zamiana ról	Rodzice są zbyt zajęci swoimi konfliktami, by spełniać rodzicielskie obowiązki. Dzieci pozbawione są dzieciństwa. By chronić osoby doświadczające przemocy, dzieci mogą próbować odciążać je w pracach domowych, opiece nad młodszym rodzeństwem, licząc, że przyniesie to spokój w domu. Często dzieci próbują w sytuacji agresji interweniować i bronić bitego rodzica (stawiają wtedy siebie w sytuacji ogromnego zagrożenia urazu fizycznego), są wobec rodzica, który jest maltretowany nadopiekuńcze, boją się rozstania i robią wszystko, by być z nim cały czas.
Kłopoty w szkole	Dzieci chcą pozostać w domu, ponieważ myślą, że w ten sposób mogą kontrolować przemoc. Dziecko opuszcza zajęcia w szkole, ma coraz gorsze wyniki w nauce.
Bezradność	Dziecko czuje się przygniecione ciężarem swojej bezradności wobec sytuacji w domu. W niektórych przypadkach dzieci podejmują próby samobójcze jako ostateczne rozwiązanie swoich problemów.
Opóźnienia w rozwoju	Dzieci, które nie mają zapewnionej właściwej opieki, gorzej się rozwijają niż ich rówieśnicy, mają kłopoty z uczeniem się i koncentracją.
Zaburzenia mowy	Konsekwencją życia w ciągłym stresie mogą być zaburzenia mowy.
Dolegliwości związane ze stresem	Dzieci często odczuwają dolegliwości somatyczne, takie jak: bóle głowy, żołądka, moczenie nocne. Ich ogólny stan zdrowia jest zły.
Fizyczne urazy	W wyniku przemocy dzieci często doznają poważnych urazów fizycznych.

PAMIĘTAJ!

Pozwalając na to, by Twoje dziecko było świadkiem przemocy, stajesz się

nieświadomie również osobą stosującą przemoc wobec własnego dziecka i jesteś za to odpowiedzialna/y.

NIE MUSISZ SIĘ „Poświęcać” DLA DZIECI

Tak często usprawiedliwiają się osoby, które tkwią w nieudanym związku. To nieprawda. Dla dziecka lepszy jest jeden spokojny, szczęśliwy rodzic, niż dorastanie w domu pełnym przemocy i lęku. Tak jedynie usprawiedliwiasz przed samą/samym sobą i innymi brak decyzji o przerwaniu przemocy. Twoje dziecko za kilka lat, być może, powie Ci – „Zmarnowałaś/eś mi dzieciństwo! Dlaczego nas nie chroniłaś/eś? Byłaś/eś dorosła/y, ja nie.”

Krzywdzenie jest dla dziecka często emocjonalnie przytłaczające. Dziecko odczuwa smutek, lęk, miewa koszmary nocne, natrętne myśli i uczucia, bywa uczulone na wszystko co przypomina mu o zdarzeniu i unika wszelkich bodźców, miewa problemy z zachowaniem seksualnymi itp.

Rozdział VI.

Prawo a przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie ścigana jest przez prawo karne

Polskie prawo (*Kodeks karny*) ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim, m.in. za:

1. znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – art. 207 k.k.;
2. uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób – art. 217 k.k. (ściganie przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego);
3. pozbawienie człowieka wolności – art. 189 k.k.;
4. grożenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona – art. 190 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
5. wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie (tzw. stalking) – art. 190a § 1 k.k., zniewaga – art. 216 k.k.), publiczne zniesławienie -art. 212 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
6. stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu – art. 191 k.k.;
7. utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępny, albo rozpowszechnienie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody – art. 191a k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);

8. zakłócenie miru domowego, tj. wdarcie się do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu albo nie opuszczenie takiego miejsca, wbrew żądaniu osoby uprawnionej - art. 193 k.k.;
9. doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem (zgwałcenie) oraz doprowadzenie w ten sam sposób innej osoby do poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności – art. 197 k.k. Przystępstwo to popełnia również małżonek, który dopuszcza się zgwałcenia współmałżonka;
10. spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała – art. 156 k.k.;
11. spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa –art. 157 § 1 i 2 k.k.;
12. uporczywe uchylanie się od wykonania ciężącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego) – art. 209 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego, organu opieki społecznej lub innego właściwego organu);
13. kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej –art. 278 k.k. i art. 279 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
14. niszczenie, uszkodzanie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdatną do użytku – art. 288 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
15. porzucenie wbrew obowiązkowi troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – art. 210 k.k.;, narażenie dziecka na niebezpieczeństwo utraty zdrowia lub życia –art. 160§2 k.k.
16. uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru – art. 211 k.k.;
17. obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania (tzw. pedofilia) – art. 200 k.k., wykorzystywanie osoby upośledzonej – art.198 k.k., kaziroctwo –art.201 k.k., prezentowanie małoletnim pornografii –art.202§2 k.k.
18. rozpijanie małoletniego, przez dostarczanie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia, lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju – art. 208 k.k.

Podstawowym celem postępowania karnego jest, aby w razie stwierdzenie popełnienia przestępstwa jego sprawca został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej oraz uwzględnione zostały prawnie chronione interesy pokrzywdzonego, przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności.

Rozdział VII.

Procedura Niebieskiej Karty.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – „A „.

Kartę wypełnia przedstawiciel właściwej służby, gdy w toku prowadzonych czynności służbowych powźmie podejrzenie o stosowaniu przemocy w rodzinie. Do wypełniania formularza „Niebieska Karta – A” są zobowiązani: Policjant, przedstawiciel jednostki organizacyjnej pomocy społecznej – pracownik socjalny, przedstawiciel ochrony zdrowia – lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, przedstawiciel oświaty – nauczyciel, przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedura przewiduje dwuetapowy udział osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, gdzie pierwszy etap, to zetknięcie z przedstawicielami w/w służb, którzy będą zobowiązani wypełnić formularz „Niebieska Karta – A, a drugi etap to zaproszenie przez zespół interdyscyplinarny bądź grupę roboczą na spotkanie i wspólne omówienie dalszych, zintegrowanych działań pomocowych na rzecz rodziny.

Obowiązki przedstawicieli poszczególnych służb

1. Obowiązki funkcjonariusza Policji

W ramach procedury funkcjonariusz Policji:

- 1) udziela osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy;
- 2) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
- 3) podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do sprawcy przemocy w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
- 4) przeprowadza, o ile jest to możliwe, ze sprawcą przemocy w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą, albo nad dzieckiem lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa tego sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- 5) przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- 6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez

zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą (te zadania będzie realizował zwykle dzielnicowy).

Dodatkowo, funkcjonariusz Policji ma obowiązek:

- a) przekazania w trakcie interwencji informacji o interweniujących policjantach (stopień, imię i nazwisko oraz numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki, w której pełnią służbę);
- b) późniejszego przekazania, na wniosek sądu lub prokuratury⁹, dokumentacji policyjnej jako dowodów w postępowaniu;¹⁰
- c) uczestniczenia, na wezwanie sądu, jako świadek w sprawie karnej.

2. Obowiązki pracownika socjalnego

W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
- 4) zapewnia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) może prowadzić rozmowy ze sprawcą przemocy w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

3. Obowiązki przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

W ramach procedury przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych ma podobne obowiązki jak pracownik socjalny, za wyjątkiem zapewnienia schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc.

4. Obowiązki przedstawiciela ochrony zdrowia

⁹ Informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, W-wa 2015, s. 15,17

¹⁰ Informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej . W-wa 2015 s. 15,17

W ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia uprawniony do działań – wykonujący zawód medyczny w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny w ramach procedury każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie :

- a) informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia
- b) w razie doznania obrażeń ciała udziela pomocy medycznej oraz kieruje do specjalistycznych poradni lekarskich
- c) wystawia bezpłatnie zaświadczenie lekarskie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie
- d) w przypadku konieczności przewiezienia osoby ze względu na stan zdrowia do podmiotu leczniczego formularz „NIEBIESKA KARTA – A” wypełnia przedstawiciel tego podmiotu, do którego osoba ta została przewieziona¹¹

5. Obowiązki przedstawiciela oświaty

W ramach procedury przedstawiciel oświaty (nauczyciel, pedagog szkolny):

- 1) udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
 - b) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
- 2) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
- 3) może prowadzić rozmowy ze sprawcą przemocy w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, w tym w szczególności dzieci;
- 5) udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie¹²

W przypadku zakończenia procedury „Niebieska Karta” osoba dotknięta przemocą ma takie same prawa jak wcześniej. Można wzywać Policję na interwencję, poprosić dzielnicowego, żeby przyszedł

¹¹ Informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W-wa 2015 s. 18,19

¹² Informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W-wa 2015 s. 19

do Twojego domu i zwracać się o innego rodzaju pomoc czy udzielenie informacji.
„Niebieską Kartę „ można założyć na nowo.

Rozdział VIII

Jak i gdzie szukać pomocy.

Pamiętaj, że do przemocy w rodzinie może dojść w każdej rodzinie niezależnie od statusu materialnego i pozycji społecznej czy wykształcenia. Przemoc nie skończy się sama.

Doznajesz przemocy ze strony bliskiej osoby lub jesteś jej świadkiem? Możesz zmienić swoje życie. Zaczynając od:

- rozmowy z zaufaną osobą. Powiedz o tym przyjacielowi, rodzinie, sąsiadom, pracownikowi ośrodka pomocy społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim
- wiary, że masz w sobie siłę, by dokonać zmiany w swoim życiu.
- powiadomienia Policji dzwoniąc pod numer 997 lub 112 w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia.
- nie usprawiedliwiania sprawcy przemocy. *Nikt nie ma prawa bić, poniżać i krzywdzić drugiego człowieka w żaden sposób. Przemoc jest przestępstwem, za które odpowiedzialność ponosi sprawca.*
- bycia w gotowości do opuszczenia domu (ucieczki). W razie potrzeby, spakuj najpotrzebniejsze rzeczy swoje i dzieci w tym: dowód osobisty, prawo jazdy, paszport, legitymacje ubezpieczeniową, telefon komórkowy, lekarstwa, pieniądze, ubrania, inne rzeczy dla dzieci.
- zgłoś się do instytucji np. Ośrodka Interwencji Kryzysowej, zapewni Tobie i Twojej rodzinie, bezpłatne schronienie, gdy jesteś osobą doświadczającą przemocy domowej, udzielą Ci pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej. Specjaliści opracowują indywidualny plan pomocy mający na celu przezwyciężenie sytuacji kryzysowej.
- wyrażenia zgody na sporządzenie tzw. „Niebieskiej Karty” przez odpowiednie służby tj. dzielnicowego, pracownika socjalnego, lekarza czy pedagoga.
- zgłoś się do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej gdzie możesz otrzymać wsparcie socjalne oraz materialne na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, tj. zakup żywności, leków, opału, odzieży, pokrycia kosztów posiłku w szkole.... Świadczenie pomocy społecznej udzielane są na wniosek zainteresowanej, lub innej osoby za zgodą tej osoby. Wszelkich informacji udzieli pracownik socjalny właściwy do miejsca zamieszkania.

- w razie doznania obrażeń ciała zgłoś się niezwłocznie do lekarza po pomoc medyczną. Lekarz wystawi bezpłatne zaświadczenie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała mających związek z aktem przemocy.
- zadzwoń pod numer 801-12-00-02 Ogólnopolskiego Telefonu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” otrzymasz pomoc i wsparcie.
- Prokuratura, Policja – możesz tam złożyć zawiadomienie o przestępstwie znęcania się, popełnionym na Twoją szkodę lub na szkodę Twoich bliskich
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – możesz zwrócić się do Komisji z wnioskiem skierowanie sprawcy przemocy na leczenie odwykowe lub uzyskać pomoc związaną z nadużywaniem przez niego alkoholu.
- Poradnia Psychologiczna-Pedagogiczna- w wyniku doświadczenia przemocy lub bycia jej świadkiem, dziecko może przejawiać pewne niepokojące zachowania, które zdiagnozować oraz pomóc leczyć mogą specjaliści z Poradni.

1. Dane adresowe instytucji działających na terenie Nowego Dworu Gdańskiego:

Zespół Interdyscyplinarny
działający przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej
ul. Konopnickiej 19
82-100 Nowy Dwór Gdański
tel. 55 247-21-72
godz.pracy :
pon.-piątek- 7:30-15:30
środa 8:00 - 16:00

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Konopnickiej 19
82-100 Nowy Dwór Gdański
tel. 55 247-21-72
godz.pracy :
pon.-piątek- 7:30-15:30
środa 8:00 - 16:00
e-mail: sekretariat@mgopsndg.pl

Komenda Powiatowa Policji
ul. Kościuszki 10
82-100 Nowy Dwór Gdański
tel.: (055) 246-92-72, (055) 246-92-73, (055) 246-92-22
fax:(055) 246-92-23
e-mail: kppndg@pomorska.policja.gov.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Warszawska 28 A
82-100 Nowy Dwór Gdański
(tel/fax) (55) 246-81-75; (55) 246-82-05
e-mail: sekretariat@pcprndg.pl
godz.pracy :
pon.-piątek 7:30-15:00
środa 8:00 - 16:00

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej
ul. Warszawska 52
82-100 Nowy Dwór Gdański
tel. 55 261-73-04
e-mail: oik@pcprndg.pl

W Ośrodku Interwencji Kryzysowej pracują:

psycholog:

wtorki 13.30 - 20.00

czwartki 08.00 - 11.30

prawnik:

poniedziałek – środa 16:30 - 18:30

pracownik socjalny:

poniedziałki 8.00 - 16.00

wtorki – środa 10.00 - 18.00

czwartki 8.00 - 16.00

piątki 7.00 - 15.00

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ul. E. Wejhera 3

82- 100 Nowy Dwór Gdański

Dni i godziny pracy: nie ma ustalonych godzin

Wnioski o leczenie osoby uzależnionej od alkoholu można pobrać w
Urzędzie Gminy

przy ul. E. Wejhera lub w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy

Społecznej przy ul. Konopnickiej 19 w Nowym Dworze Gdańskim

Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia

ul. H. Sienkiewicza 17

I piętro pok. 44

82-100 Nowy Dwór Gdański

tel. 695-175-029

Godziny pracy Ośrodka:

Poniedziałek 16:00-20:00

Wtorek-Czwartek 12:00-20:00

Piątek- 8:00- 18:00

Prokuratura Rejonowa

ul. Plac Słowiański 6

82-200 Malbork

Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o. o. w Malborku

Szpital w Nowym Dworze Gdańskim

ul. Dworcowa 12

82-100 Nowy Dwór Gdański

tel. Administracja / Sekretariat: 55 247 22 13(**czynny w godz. :od 7:30 do 15:00**)

Poradnia Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej tel. 55 247 22 47 całą dobę

Poradnia Psychologiczna-Pedagogiczna

ul. 3 Maja 6

82-100 Nowy Dwór Gdański

Godziny pracy Ośrodka:

Poniedziałek – Czwartek 8:00-17:00
Piątek- 8:00- 15:00
Tel/fax 55 247 22 82
e- mail : poradniandg@interia.pl

2. Infolinie {

Pod wskazanymi numerami telefonów można uzyskać bezpłatną, specjalistyczną pomoc i wsparcie.

Niebieska Linia - dla osób, które czują się ofiarami przemocy w rodzinie	800 12 00 02
Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12
Infolinia dla młodych osób myślących o ucieczce z domu	116 000
Ogólnopolska Poradnia Telefoniczna dla Osób Dorosłych w Kryzysie Emocjonalnym	116 123
Telefon zaufania dla osób uzależnionych i ich bliskich	801 889 880
Pomoc dla osób młodych w sytuacjach zagrożenia w Internecie oraz podczas korzystania z telefonów komórkowych	800 100 1000
Telefon zaufania - problemy narkotykowe	801 199 990
"Pomarańczowa Linia" dla rodziców, których dzieci sięgają po alkohol, narkotyki	801 140 068
STOP – telefon Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	(22) 621 35 37
Dla ojców i dzieci, których prawa nie	(22) 844 14 82

**są przestrzegane – telefon
Stołecznego Stowarzyszenia Obrony
Praw Ojca**

**Telefon Fundacji ITAKA - Dla rodzin
osób zaginionych 801 24 70 70**

**La Strada – Fundacja Przeciwko
Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu (22) 628 99 99**

**Telefon informacji i interwencji
Fundacji „Rodzić po Ludzku” (22) 627 27 03**

**Bezpłatna infolinia dla osób
bezdolnych prowadzona przez koło
Wrocławskie TPBA 800 292 137**

3. Strony internetowe

FUNDACJA DZIECI NICZYJE

www.fdn.pl

Strona Fundacji Dzieci Niczyje zajmującej się ochroną dzieci przed krzywdzeniem, pomocą dzieciom krzywdzonym oraz ich rodzinom i opiekunom. Prowadzi szereg kampanii społecznych, szkoleń, programów profilaktycznych, w tym bezpłatny telefon dla dzieci i młodzieży ☎ 116 111.

www.dzieckoswiadek.pl

Strona programu realizowanego przez Fundację Dzieci Niczyje. Program ma na celu poprawę sytuacji dzieci uczestniczących w procedurach prawnych, takich jak rozprawa sądowa, przesłuchanie prokuratorskie lub policyjne. Adresowany jest do sędziów, policjantów, prokuratorów, adwokatów i innych profesjonalistów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie, a także do przedstawicieli władz lokalnych i centralnych.

www.dzieckokrzywdzone.pl

Strona programu realizowanego przez Fundację Dzieci Niczyje, to portal wiedzy o problemie krzywdzenia dzieci, adresowany głównie do profesjonalistów pracujących z dziećmi i studentów kierunków społecznych. Zamieszczane są tutaj materiały teoretyczne, praktyczne i badawcze z różnych obszarów szeroko rozumianej tematyki krzywdzenia dzieci oraz najnowsze informacje o inicjatywach związanych z problematyką krzywdzenia dzieci.

www.dobryrodzic.pl

Strona programu realizowanego przez Fundację Dzieci Niczyje. Program „Dobry Rodzic – Dobry Start” powstał z myślą o rodzicach, którzy przeżywają trudne emocje, związane

z nową sytuacją, jaką jest pojawienie się w ich życiu małego dziecka. Strona zawiera wskazówki dotyczące tego, jak pokonać trudności i w pełni cieszyć się rodzicielstwem. Zamieszczone informacje skierowane są również do profesjonalistów pracujących z rodzicami oraz małymi dziećmi. Dotyczą one skutecznego pomagania rodzinom z małym dzieckiem oraz możliwości podnoszenia własnych kwalifikacji zawodowych w tym zakresie.

www.321internet.pl

Strona projektu realizowanego wspólnie przez Fundację Dzieci Niczyje i firmę Microsoft, która powstała z myślą o dzieciach i ich bezpieczeństwie w Internecie.

www.przedszkolaki.sieciaki.pl

strona programu realizowanego przez Fundację Dzieci Niczyje przeznaczonego dla młodszych dzieci.

www.sieciaki.pl

Strona projektu edukacyjnego realizowanego przez Fundację Dzieci Niczyje przeznaczonego dla dzieci w wieku od 7 do 12 lat poświęconego tematyce bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie.

www.dzieckowsieci.pl

Strona projektu edukacyjnego realizowanego przez Fundację Dzieci Niczyje przeznaczonego dla dzieci i ich rodziców, poświęconego tematyce bezpieczeństwa dzieci w Internecie. Zawiera zakładki z informacjami dla dzieci i rodziców, różnorodne materiały edukacyjne.

NIEBIESKA LINIA

www.niebieska linia.pl

Strona Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, które jest placówką Instytutu Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Mieści się w Warszawie przy ul. Korotyńskiego 13, prowadzi Poradnię telefoniczną Warszawska „Niebieska Linia” ☎ 22 668 70 00 (dni powszednie w godzinach 14 – 22), Poradnię prawną, Poradnię emailową. Na stronie internetowej można znaleźć informacje o różnego rodzaju inicjatywach z zakresu szeroko pojętej profilaktyki przemocy.

www.niebieska linia.info

Strona Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, mieszczącego się w Warszawie przy ul. Szczotkarskiej 48 a,

www.niebieska linia.org

Strona Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, mieszczącego się w Warszawie przy ul. Żurawiej 16/20. Stowarzyszenie oferuje bezpłatne konsultacje psychologiczne, wychowawcze, porady prawne, zajęcia grupowe, psychoterapię.

HELPLINE

www.helpline.org.pl

Jest wspólnym projektem Fundacji Dzieci Niczyje i Fundacji Orange, współfinansowanym przez Komisję Europejską w ramach programu Safer Internet. Celem projektu jest pomoc w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie, a także wprowadzanie zmian systemowych, które pozwolą skuteczniej chronić najmłodszych użytkowników nowych technologii. Adresaci strony to dzieci, młodzież, ich rodzice i profesjonaliści.

PROFILAKTYCZNO–ROZWOJOWY OŚRODEK MŁODZIEŻY I DZIECI „PROM”

www.prom.org.pl

Profilaktyczno-Rozwojowy Ośrodek Młodzieży i Dzieci PROM powstał w 1992 roku. Głównym celem Ośrodka jest prowadzenie działalności oświatowej w zakresie rozwijania, kształtowania i promowania aktywności dzieci i młodzieży oraz działania profilaktyczno-wychowawcze w zakresie usuwania skutków powstawania niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży a także ich rodzin, oraz podnoszenie kwalifikacji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą. Program informacji i konsultacji dla rodziców – POMARAŃCZOWA LINIA od poniedziałku do piątku w godz. 14.00 – 20.00, t 0-801 14 00 68

PAŃSTWOWA AGENCJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

www.parpa.pl

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest specjalistyczną agendą rządową łączącą profesjonalną działalność usługową (szkolenia, ekspertyzy, konsultacje, opracowywanie nowych technologii oddziaływań, publikacje itp.) z zadaniami administracyjno-koordynacyjnymi (prace legislacyjne, nadzór nad lecnictwem odwykowym, interwencje, opracowywanie standardów usług, zlecenie i finansowanie zadań, prowadzenie baz danych).

BLIŻEJ DZIECKA

www.przemocwszkole.org.pl

Strona Stowarzyszenia na rzecz rozwoju i integracji środowisk szkolnych „Blżej Dziecka” w Warszawie, istnieje od 1998 roku. Głównym celem Stowarzyszenia jest przeciwdziałanie zjawisku agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży. Wiele szkół w Polsce boryka się z problemem przemocy – Stowarzyszenie działa w kierunku wspierania ich wysiłków w zmniejszaniu skali tego problemu.

www.niebij.pl

Niniejsza strona poświęcona jest problematyce przemocy, zwłaszcza tej, dziejącej się w czterech ścianach domowego zacisza, które niestety, nie zawsze okazuje się miejscem bezpiecznym. Serwis zawiera szereg informacji dotyczących diagnozowania sytuacji przemocowej, szukania pomocy w kryzysowym momencie oraz zapobiegania stosowaniu przemocy.

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

www.pokrzywdzeni.gov.pl

Strona Ministerstwa Sprawiedliwości, zawiera informacje przydatne dla osób pokrzywdzonych przestępstwem.

Rozdział XI.

Wzory wniosków i pism procesowych

Załącznik nr 1

Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa wraz z wnioskiem o ściganie sprawcy

....., dnia roku
(miejscowość) (data)

.....
imię i nazwisko pokrzywdzonego

.....
(dokładny adres do korespondencji)

**Komenda Powiatowa Policji
w Nowym Dworze Gdańskim
ul. Kościuszki 10
82-100 Nowy Dwór Gdański
lub
Prokuratura Rejonowa
w Malborku*
ul. Plac Słowiański 6
82-200 Malbork**

ZAWIADOMIENIE o popełnieniu przestępstwa wraz z wnioskiem o ściganie sprawcy

Na podstawie art. 304 § 1 kpk zawiadamiam o popełnieniu w dniu roku*,
w okresie od do roku* w miejscowości
....., przy ulicy przez

.....
który/a* jest moim/moją*
(stosunek bliskości lub pokrewieństwa, np. mężem, żoną, partnerem/ką, bratem, siostrą, itp.)
przestępstwa stanowiącego przemoc w rodzinie, a polegającego na
....., (groźeniu, biciu, znęcaniu się, zgwałceniu*, itp.)
skierowanego wobec mnie oraz moich dzieci wnoszę o wszczęcie w tej sprawie postępowania
przygotowawczego, zaś na podstawie art. 12 § 1 kpk wnoszę o ściganie jego sprawcy.

Uzasadnienie

.....
.....

(należy tu zwięźle opisać zdarzenie (co się stało, kiedy, dlaczego, w jakich okolicznościach, na czym polegała przemoc) ewentualnie wskazać z imienia i nazwiska osoby, które widziały lub słyszały o zdarzeniu lub dokumenty, aświadczenia (np. lekarskie).

.....
(podpis pokrzywdzonego)

- Załączniki:

.....
(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu na potwierdzenie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu)

* – niewłaściwe skreślić.

Załącznik nr 2

WNIOSEK dowodowy

....., dnia roku
(miejsowość) (data)

(imię i nazwisko pokrzywdzonego)

.....

(dokładny adres do korespondencji)

Sygn. akt.

Sąd Rejonowy *
w Malborku
ul. Poczty Gdańskiej 19 *
lub

Prokuratora Rejonowa *
w Malborku
ul. Plac Słowiański 6 *
lub

Komenda Powiatowa Policji
w Nowym Dworze Gdańskim
ul. Kościuszki 10 *

(należy wskazać właściwy organ prowadzący postępowanie)
(należy podać właściwy kod i miejscowość)

WNIOSEK DOWODOWY pokrzywdzonego/oskarżyciela posiłkowego*

Na podstawie art. 167 kpk wnoszę o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu

Z:

.....
(należy podać oznaczenie dowodu oraz okoliczności, które mają być udowodnione, np. z przesłuchania świadka Jana Kowalskiego, zam. w....., przy ul..... nr..... na okoliczność konkretnego zdarzenia (np. kłótni między podejrzanym/oskarżonym* a pokrzywdzoną/ym), z dokumentu na okoliczność informacji w nich poświadczonych (np. zaświadczenia lekarskiego na okoliczność obrażeń odniesionych przez pokrzywdzoną/ego), itp.)

Uzasadnienie

.....
.....
.....

(należy uzasadnić dlaczego taki dowód jest niezbędny, jakie konkretnie okoliczności miałyby potwierdzać, dlaczego wykazanie istnienia danego faktu ma znaczenie dla sprawy; można także wskazać sposób przeprowadzenia dowodu, np. przesłuchanie Jana Kowalskiego na kolejnym terminie rozprawy).

.....
(podpis pokrzywdzonego/oskarżyciela posiłkowego*)

Załączniki:

.....
(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu na potwierdzenie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu)

- – niewłaściwe skreślić.

Załącznik nr 3

WNIOSEK pokrzywdzonego o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu

....., dnia roku
(miejsowość) (data)

(imię i nazwisko pokrzywdzonego/oskarżyciela posiłkowego*)

.....
(dokładny adres do korespondencji)

Sygn. akt.

Prezes Sądu Rejonowego/Okręgowego*

w*
ul.

.....
(kod pocztowy) (miejsowość)

WNIOSEK pokrzywdzonego o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu

Na podstawie art. 78 § 1 kpk w zw. z art. 87 § 1 kpk i art. 88 kpk wnoszę o wyznaczenie dla mnie, jako pokrzywdzonego, pełnomocnika z urzędu w toczącej się sprawie dotyczącej przemocy w rodzinie.

Uzasadnienie

W chwili obecnej toczy się sprawa w postępowaniu przygotowawczym, w której występuję w charakterze pokrzywdzonego. Sprawa ta, o sygnaturze akt jest prowadzona przez w

(należy wskazać organ, który prowadzi sprawę) (miejsowość)

Charakter sprawy powoduje, że chciałbym/łabym* być reprezentowany/a* przez fachowego pełnomocnika, który zabezpieczy moje interesy procesowe. Niestety, nie jestem w stanie ponieść kosztów ustanowienia takiego pełnomocnika z wyboru, bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i mojej rodziny.

.....
.....
.....
(należy tu podać powody, dla których pokrzywdzonego nie stać na ustanowienie pełnomocnika z wyboru, w szczególności, należy wskazać na swój stan majątkowy, dochód – wysokość i źródło, możliwość zarobkowania, wydatki i koszty miesięczne, w tym rachunki, opłaty, stan rodziny, w tym

liczba dzieci, wiek, czy chodzą do szkoły, do pracy, czy są na wyłącznym utrzymaniu pokrzywdzonej/ego*, itp.)

Mając powyższe na uwadze, wnoszę o wyznaczenie dla mnie, jako pokrzywdzonego pełnomocnika z urzędu.

.....
(podpis pokrzywdzonego)

Załączniki:

.....
(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu na potwierdzenie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu,

np. odcinki renty/emerytury, zaświadczenie o wysokości zarobków, wyroki alimentacyjne itp.)

- Sygnatura akt – numer podawany w pismach i postanowieniach, np. Policji, prokuratury, np. 2DS 100/15.

Załącznik nr 4 Pozew o eksmisję

..... dnia roku
(miejscowość) (data)

**Sąd Rejonowy
w Malborku
Wydział I Cywilny
ul. Poczty Gdańskiej 19
82-100 Nowy Dwór Gdański**

Powód:

(imię, nazwisko osoby dotkniętej przemocą w rodzinie,
adres zamieszkania)

Pozwany:

(imię, nazwisko sprawcy, adres zamieszkania)

Wartość przedmiotu sporu **

POZEW O EKSMISJĘ

Wnoszę o:

1. nakazanie pozwanemu, aby opuścił i opróżnił z swoich rzeczy lokal mieszkalny w miejscowości przy ulicy nr domunr mieszkania i wydał go powodowi,
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm prawem przepisanych,
3. wydania wyroku zaocznego w przypadku niestawiennictwa pozwanego na rozprawie lub w przypadku, gdy pozwany mimo stawiennictwa nie bierze w niej udziału,
4. przeprowadzenie rozprawy także podczas nieobecności powoda,
5. przeprowadzenie dowodów wskazanych w pozwie.

Uzasadnienie

.....
.....
.....

(W uzasadnieniu należy podać dlaczego powód domaga się orzeczenia eksmisji wskazując na konkretne okoliczności (przemoc w rodzinie) i powołując konkretne dowody na poparcie tych twierdzeń (np. zeznania świadków z imienia i nazwiska, dokumenty – zaświadczenie lekarskie, kserokopię wypełnionego formularza Niebieskie Karty, umowę najmu lokalu, odpis z księgi wieczystej, itp.). Należy wskazać jako przyczynę żądania eksmisji dopuszczenie się aktów przemocy wobec powoda – podać kiedy i w jaki sposób do przemocy doszło, jakie były ich skutki, podkreślić że pozwany swym rażąco nagannym (przemocowym) postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie. Należy także wskazać jaki charakter ma mieszkanie, z którego powód domaga się eksmitowania sprawcy przemocy w rodzinie i czyją mieszkanie jest własnością; stopień bliskości powoda i pozwanego (np. że są małżonkami), wskazać że osoby te razem zamieszkują pod danym adresem. Podać liczbę i wiek dzieci lub innych osób wspólnie zamieszkujących)

.....
(podpis powoda)

Załączniki:

- odpis pozwu z załącznikami;

-

(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu potwierdzające okoliczności wskazane w pozwie)

*- niewłaściwe skreślić.

** – jako wartość przedmiotu sporu należy podać sumę odpowiadającą trzymiesięcznemu czynszowi najmu, a jeżeli do lokalu przysługuje inne prawo niż najem to sumę odpowiadającą czynszowi najmu dla danego rodzaju lokalu (np. o podobnym metrażu i standardzie położonego w sąsiedztwie, okolicy).

Załącznik nr 5

**WNIOSEK
o zobowiązanie sprawcy przemocy do opuszczenia
mieszkania**

....., dnia roku
(miejscowość) (data)

**Sąd Rejonowy
w Malborku
Wydział I Cywilny
ul. Poczty Gdańskiej 19
82-200 Malbork**

Wnioskodawca:

(imię, nazwisko osoby dotkniętej przemocą w rodzinie,
adres zamieszkania)

Uczestnik:

(imię, nazwisko sprawcy, adres zamieszkania)

Wartość przedmiotu sporu **

WNIOSEK

w trybie art. 11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie o zobowiązanie sprawcy przemocy w rodzinie do opuszczenia mieszkania

Wnoszę o:

1. zobowiązanie uczestnika postępowania do opuszczenia mieszkania w miejscowości przy ulicy nr domunr mieszkania zajmowanego wspólnie z wnioskodawcą,
2. zobowiązanie uczestnika postępowania do zwrotu wnioskodawcy poniesionych kosztów sądowych.

Uzasadnienie

.....
.....
.....

(W uzasadnieniu należy podać dlaczego wnioskodawca domaga się zobowiązania przez sąd uczestnika do opuszczenia lokalu, wskazując na konkretne okoliczności (przemoc w rodzinie) i powołując konkretne dowody na poparcie tych twierdzeń (zeznania świadków z imienia i nazwiska, dokumenty – zaświadczenie lekarskie, kserokopię wypełnionego formularza Niebieskie Karty, umowę najmu lokalu, odpis z księgi wieczystej, itp.). Jako przyczynę wystąpienia z wnioskiem należy wskazać dopuszczanie się aktów przemocy w rodzinie wobec wnioskodawcy, ewentualnie wobec innych osób wspólnie zamieszkujących (np. dzieci) przez uczestnika – podać kiedy i w jaki sposób do przemocy

doszło, wobec kogo przemoc była stosowana, jakie były ich skutki (np. uszkodzenia ciała, zniszczenie mienia itp), podkreślić że uczestnik postępowania swym rażąco nagannym (przemocowym) postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie. Należy podać stopień bliskości wnioskodawcy i uczestnika (np. że są małżonkami), wskazać że osoby te razem zamieszkują pod danym adresem, można podać tytuł prawny do lokalu i komu przysługuje np. że mieszkanie jest komunalne oddane w najem małżonkom. Podać liczbę i wiek dzieci lub innych osób wspólnie zamieszkujących. Uzasadniając żądanie zobowiązania uczestnika do zwrotu poniesionych przez wnioskodawcę kosztów sądowych należy wskazać, że żądanie to jest zasadne z uwagi na treść art. 520 § 2 kpc, a nadto podać, że złożenie wniosku było skutkiem wyłącznie zachowania uczestnika.)

.....
(podpis powoda)

Załączniki: - odpis wniosku z załącznikami;

-;
(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu potwierdzające okoliczności wskazane we wniosku)

*- niewłaściwe skreślić.

** - jako wartość przedmiotu sporu należy podać sumę odpowiadającą trzymiesięcznemu czynszowi najmu, a jeżeli do lokalu przysługuje inne prawo niż najem to sumę odpowiadającą czynszowi najmu dla danego rodzaju lokalu (np. o podobnym metrażu i standardzie położonego w sąsiedztwie, okolicy).

Załącznik nr 6

**WNIOSEK
o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu
Cywilnym**

....., dnia roku
(miejsowość) (data)

(imię i nazwisko wnioskodawcy)

.....
(dokładny adres do korespondencji)
Sygn. akt. ..

**Sąd Rejonowy
w Malborku*
Wydział I Cywilny
ul. Poczty Gdańskiej 19
82-200 Malbork**

**WNIOSEK
o zwolnienie od kosztów sądowych**

Wnoszę o zwolnienie mnie od ponoszenia kosztów sądowych w całości/części tj.ponad kwotę
..... zł* w sprawie.

Uzasadnienie

Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych uzasadniam tym, że nie jestem w stanie ich ponieść bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego siebie i mojej rodziny. Mój stan rodzinny, majątkowy i wysokość dochodów wynika z załączonego do wniosku oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

.....
.....
(W uzasadnieniu należy również wskazać inne podać okoliczności mające wpływ na aktualny stan majątkowy np. pozostawanie bez pracy, dłuższa choroba itp.)

.....
Załączniki:

(podpis pokrzywdzonego)

- oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania,

-

(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu na potwierdzenie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu np. zaświadczenie z Urzędu Pracy, zaświadczenie lekarskie, itp.)

* - niewłaściwe skreślić, jeśli wnioskodawca domaga się zwolnienia częściowego – należy wpisać ponad jaką kwotę, co oznacza, że do tej kwoty wnioskodawca koszty jest w stanie uiścić.

Załącznik nr 7
WNIOSEK
o ustanowienie pełnomocnika z urzędu
w postępowaniu cywilnym

....., dnia roku
(miejscowość) (data)

.....
(imię i nazwisko wnioskodawcy)

.....
(dokładny adres do korespondencji)
Sygn. Akt.....

Sąd Rejonowy
w Malborku*
Wydział I Cywilny
ul. Poczty Gdańskiej 19
82-200 Malbork

WNIOSEK
o ustanowienie pełnomocnika z urzędu

Wnoszę o ustanowienie dla reprezentowania mnie w sprawie pełnomocnika z urzędu.

Uzasadnienie

Wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu uzasadniam tym, że nie jestem w stanie ponieść kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego siebie i mojej rodziny.

Mój stan rodzinny, majątkowy i wysokość dochodów wynika z załączonego do wniosku oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania

.....
.....
.....
(W uzasadnieniu należy również wskazać inne podać okoliczności ograniczające możliwości zarobkowania czy zgromadzenia w okresie wcześniejszym środków potrzebnych na wszcęcie i udział w postępowaniu sądowym, mające wpływ na aktualny stan majątkowy np. pozostawanie bez pracy, dłuższa choroba, wydatki związane z leczeniem siebie i najbliższych, itp.)

Jednocześnie wskazuję, że charakter sprawy związanej ze stosowaniem przemocy w rodzinie na moją szkodę, w tym obawa przed występującym w sprawie sprawcą przemocy w rodzinie*, przemawiają za tym, że udział pełnomocnika w sprawie jest konieczny

.....
.....
(Można wskazać również na przewidywane konsekwencje konieczności kontaktów ze sprawcą przemocy na sali sądowej, które mogą wpłynąć na brak zdolności samodzielnej należytej obrony swoich praw.)

(podpis pokrzywdzonego)

Załączniki:

- oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania;

-

(należy opisać tu dokumenty, które przedkłada się w załączeniu na potwierdzenie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu

np. zaświadczenie z Urzędu Pracy, zaświadczenie lekarskie, itp.)

**Załącznik nr 8
WNIOSEK
pozwu rozwodowego**

.....
miejsowość, data

**Sąd Okręgowy w Gdańsku
II Wydział Cywilny Rodzinny
ul. 3 Maja 9A,
80-802 Gdańsk**

Powódka.....
(imię i nazwisko, adres)

Pozwany:.....
(imię i nazwisko, adres)

POZEW O ROZWÓD

z winy pozwanego z wnioskiem o zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych

Wnoszę o:

- 1) rozwiązanie przez rozwód z winy pozwanego małżeństwa powódki(imię i nazwisko powódki) z pozwanym(imię i nazwisko pozwanego) ., które to małżeństwo zostało zawarte w dniu przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w, numer aktu małżeństwaprzez rozwód z wyłącznej winy pozwanego
- 2) powierzenie powódce wykonywania władzy rodzicielskiej nad (wspólnym małoletnim dzieckiem stron)(imię i nazwisko dziecka) urodzoną (-go) dniaW.....
- 3) zasądzenie od pozwanego na rzecz (dziecka stron) kwoty po zł. miesięcznie tytułem częściowego ponoszenia przez niego kosztów utrzymania i wychowania(imię i nazwisko dziecka) , przy czym kwota ta ma być płatna poczynając od dnia 1(podać miesiąc) do dnia 10-tego każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności którejkolwiek z rat do rąk powódki jako jej ustawowej przedstawicielki, która będzie zobowiązana do ponoszenia pozostałych kosztów utrzymania i wychowania(imię i nazwisko dziecka)
- 4) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych,
- 5) powierzenie powódce(imię nazwisko powódki) dziecka stron na czas trwania procesu i zabezpieczenie powództwa przez zobowiązanie pozwanego(imię nazwisko pozwanego) do łożenia przez czas trwania procesu kwoty pozł. miesięcznie do rąk powódki(imię nazwisko powódki)

Równocześnie wnoszę o:

6) orzeczenie eksmisji pozwanego ze wspólnego lokatorskiego mieszkania stron położonego przy ul. Nowej 4/23, należącego do Spółdzielni Mieszkaniowej(nazwa spółdzielni)

7) wezwanie na rozprawę następujących świadków:

.....

UZASADNIENIE

.....
.....
.....

.....
(należy napisać, kiedy strony zawarły związek małżeński gdzie i przed kim, kiedy narodziły się dzieci. Opisać sytuację jak układało się małżeństwo na przełomie tych lat, co doprowadziło do jego rozpadu, można opisać określone sytuacje ,powołać się na dowody tj. np. zaświadczenie lekarskie z przeprowadzonej obdukcji, zeznania świadków ,wskazać należy również akt urodzenia dziecka (-i) itp.

.....
(Podpis powódki)

Załączniki:

1. odpis skrócony aktu małżeństwa stron
2. odpisy skrócone aktów urodzenia dzieci
3. obdukcje lekarskie powódki
4. kserokopia pozwu
6. kserokopie załączników

Załącznik nr 9

WNIOSEK

pozwu rozwodowego bez orzekania o winie, gdy jest małoletnie dziecko

.....
miejsceowość, data

**Sąd Okręgowy w Gdańsku
II Wydział Cywilny Rodzinny
ul. 3 Maja 9A,
80-802 Gdańsk**

Powódka.....
(imię i nazwisko, adres)

Pozwany:.....
(imię i nazwisko, adres)

POZEW O ROZWÓD

W imieniu własnym wnoszę o:

- 1) rozwiązanie przez rozwód z winy pozwanego małżeństwa powódki(imię i nazwisko powódki) z pozwanym(imię i nazwisko pozwanego) ., które to małżeństwo zostało zawarte w dniu przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w, numer aktu małżeństwa przez rozwód – bez orzekania o winie;
- 2) powierzenie obu stronom wykonywanie władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem stron i ustalenie miejsca pobytu dziecka przy matce dziecka;
- 3)ustalenie nieograniczonych kontaktów powoda z jego małoletnim synem;
- 4)zobowiązanie obu stron do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania wspólnego, małoletniego dziecka, i z tego tytułu zasądzenie od powoda na rzecz jego małoletniego syna (córk) alimenty w kwocie po złotych miesięcznie, płatne do 10-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia uprawomocnienia się wyroku, do rąk matki dziecka;
- 5)zniesienie wzajemne kosztów procesu między stronami;
- 6)dopuszczenie dowodu z zeznań świadka na okoliczności dotyczące rozkładu pożycia, oraz sytuacji dziecka stron.

Uzasadnienie

.....
.....
.....
(należy napisać, kiedy strony zawarły związek małżeński gdzie i przed kim, kiedy narodziły się dzieci. Opisać sytuację jak układało się małżeństwo na przełomie tych lat, co doprowadziło do jego rozpadu

oraz opisać, że uzasadnić, że ustanie więzi pomiędzy małżonkami nie wpływa destrukcyjnie na wspólne dziecko (-i) i każde z małżonków dobrze wywiązywało się z roli rodzica, dlatego też nie ma podstaw do ograniczania kontaktów z dzieckiem)

Dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa.

Dowód: odpis skrócony aktu urodzenia.

Dowód: zostanie złożone porozumienie małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów.

.....
(podpis i data)

Załączniki:

- odpis skrócony aktu małżeństwa wraz z dowodem uiszczenia opłaty skarbowej,
- odpis skrócony aktu urodzenia dziecka wraz z dowodem uiszczenia opłaty skarbowej,
- odpis pozwu wraz z załącznikami (czyli do sądu składamy łącznie **dwa egzemplarze** pozwu o rozwód i **kserokopie** załączników, tj. załączonych dokumentów np. akt urodzenia, małżeństwa, faktury VAT jeśli jest spór co do wysokości alimentów na dziecko).
- opłata sądowa w znaczkach opłaty sądowej (600 zł).

Ewentualnie wniosek o zwolnienie z opłaty wraz z oświadczeniem o stanie majątkowym i dochodach.

Załącznik nr 10

**WNIOSEK
pozwu rozwodowego**

....., dnia r.
(miejscowość)

**Sąd Rejonowy
w Malborku*
Wydział Cywilny
ul. Poczty Gdańskiej 19
82-200 Malbork**

WNIOSEK

Powód: małoletni(-a) PESEL:
(imię i nazwisko dziecka)

zastąpiony przez matkę/ojca PESEL:

oboje zam.
(adres zamieszkania)

Pozwany(-a):, zam.
(imię i nazwisko) (adres zamieszkania)

Wartość przedmiotu sporu: zł. (należy podać roczną wartość alimentów mnożąc ich miesięczną wartość przez 12 miesięcy)

POZEW O ALIMENTY

W imieniu małoletniego(-j) powoda(-ki) wnoszę o:

- 1) zasądzenie od pozwanego(-j) na rzecz małoletniego(-j) tytułem alimentów kwoty zł miesięcznie, płatnej do rąk matki/ojca małoletniego(-j) poczynając od dnia; płatnej do-go dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat;
- 2) wydanie wyroku zaocznego w przypadku nie stawienia się pozwanego(-j) na rozprawę;

- 3) nadanie wyrokowi klauzuli natychmiastowej wykonalności;
- 4) zasądzenie od pozwanego(-ej) kosztów procesu.

Uzasadnienie

.....
.....
.....
W uzasadnieniu należy napisać kiedy się dziecko urodziło, wskazując jako dowód jego akt urodzenia. Należy również podać od kiedy pozwany rodzic był zobowiązany płacić alimenty (ponosić koszty utrzymania i wychowania dziecka) – czy to od rozwodu rodziców, czy – w przypadku gdy rodzice nie brali ślubu – od czasu wyprowadzenia się z domu, czy też od innego momentu. Należy napisać czy alimenty były płacone w niektórych miesiącach czy też nie. Jeśli chodzi o kwotę alimentów, której można się domagać, to jej wysokość uzależniona jest od usprawiedliwionych potrzeb małoletniego (należy uwzględnić wydatki wynikające z wieku dziecka, np. opłaty za żłobek, opiekunkę, przedszkole, wydatki szkolne, na odzież, wyżywienie, aktywność dziecka np. karnety na basen jeśli dziecko systematycznie pływa, leczenie wynikające ze stanu zdrowia dziecka itp.) oraz od możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego/-ej (osiąganych dochodów, poziomu życia, wykształcenia, wieku).

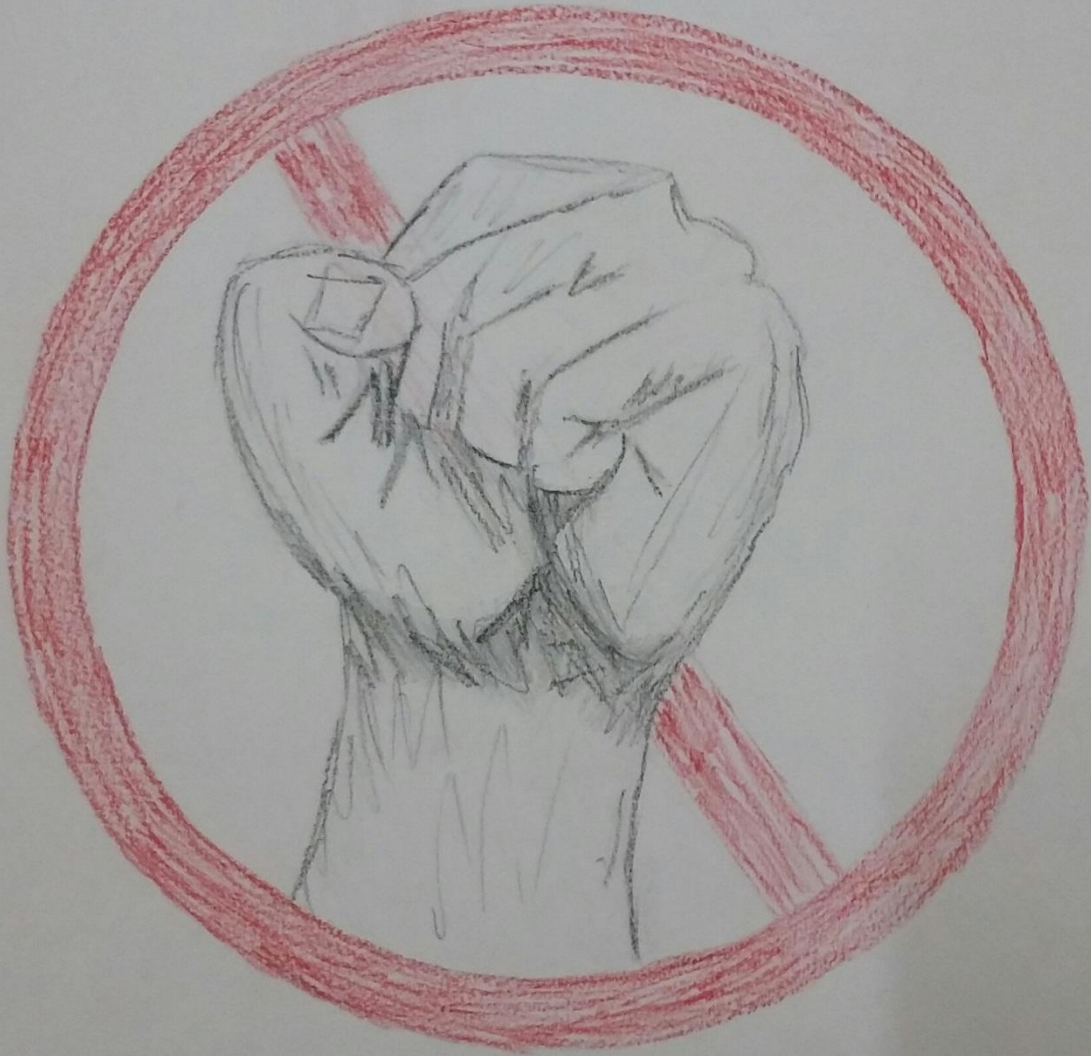
Trzeba wymienić składniki kosztów utrzymania dziecka i podsumowując określić koszt jego miesięcznego utrzymania (kwotowo). Należy opisać sytuację rodzinną każdego z rodziców (osoby będące na ich utrzymaniu) i zarobkową (czy pracują, gdzie, jaki zawód wykonują, miejsce pracy, wysokość wynagrodzenia miesięcznego, inne dochody i informacje, które mogą mieć wpływ na wysokość alimentów).

.....
(czytelny podpis)

Załączniki:

- 1) pozew i załączniki w 2 egzemplarzach,
- 2) odpis skrócony aktu urodzenia dziecka, jeżeli dziecko jest ze związku małżeńskiego,
- 3) odpis zupełny aktu urodzenia dziecka - jeżeli dziecko nie pochodzi ze związku małżeńskiego,
- 4) zaświadczenie o wysokości dochodów rodzica, który składa wniosek.

STOP



PRZEMOCY

Zamieszczone w informatorze rysunki są dziełem uczniów klas V-VII Szkół Podstawowych na terenie Miasta i Gminy Nowy Dwór Gdański. Uczniowie wykonywali prace pod hasłem „Reaguj na przemoc”.

Fundatorzy nagród :

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Ul. E.Wejhera 3
82-100 Nowy Dwór Gdański



Sklep ELDOM Katarzyna Bania
82-100 **Nowy Dwór Gdański**
ul. Obrońców Westerplatte 5



URZĄD MIASTA

